

OBALA

Jadran Bajec "Vsi člani Nadzornega odbora občine Koper so se izkazali kot zelo korektni, konstruktivni in zavezani k delu."

Stran 7

POLICIJA

Jeseni, ko so dnevi krajši, se poveča število vlomov v stanovanja in hiše. Tatvine se dogajajo praviloma popoldne in zvečer.

Stran 18-19

Piran - Izola - Koper - Ankaran
vsak mesec brezplačno v gospodinjstva

števila 21
oktober/november 2020

OBALA *plus*

www.obalaplus.si

*časopis in portal
s pogledom na morje*

VESLAČICE

Stran 10-12

BORUT PAHOR - PRVI JAVNI POGOVORNI VEČER OBALE PLUS

Stran 20

KLEPAČEVA MUSAKA

Stran 24-25

URJENJE PLOVBE

Stran 13

URBANIZEM

Stran 2-6

Spoštovani bralci!

Pa smo spet tam, kjer smo bili spomladi. Vse kar se nam dogaja, se nam je enkrat že zgodilo. Prvič smo jo vsi skupaj odnesli dobro. Vladna pomoč je pomagala, da nismo ostali brez služb in dela ter da smo jesen pričakali brez večjih sprememb v naši okolici. Kako bomo pa preživeli novo zaprtje življenja? Verjetno so hiše popravljene, vrtovi še vedno urejeni in okna pomita, saj smo vse to storili že spomladi. Ampak tokrat ni nihče več prepričan, da bomo tudi iz jesenske krize odšli »nepoškodovani«. Če smo spomladi ugotovili, da ni pametno načrtovati našega življenja za več kot teden dni v naprej, smo sedaj na tem, da zares ne vemo kaj bo jutri. Kakšen je ta virus, ki razsaja z neverjetno hitrostjo po Sloveniji in svetu, zares še ne vemo. Komu naj zaupamo, razen samim sebi? V takšnih situacijah je pomembno, da imamo (ali da si sami izberemo) nekoga, posameznika, politika, strokovnjaka, medij, ki mu zaupamo. Tako je lažje živeti, saj vsaj nekomu verjamemo in zaupamo. Tukaj pa se prav veliko ni spremenilo. Sodeč po rezultatih neke ankete, na televizijah še vedno govorijo, nam sporočajo in »ukazujejo« posamezniki, ki med nami niso imeli največjega ugleda. In to zagotovo ni dobro. Za nikogar. Nekateri bomo tudi iz te krize odšli kot zmagovalci ali vsaj ne popolni luserji. Mislim, da bomo to predvsem tisti, ki smo se znali v teh trenutkih obrniti in nasloniti na prave ljudi v naši okolici, tisti, ki smo izbrali prave posameznike in prave medije, ki jim lahko še vsaj malo zaupamo. Upam, da bo Obala plus v vašem izboru. Želim vam, kolikor bo le mogoče, prijeten mesec dni in da se bomo že naslednji mesec brali v normalnem svetu. In naj se sliši še tako osladno, želim vam predvsem zdravja.

Tomaž Perovič

ISTRA POTREBUJE PREUDARNE URBANISTE

Ko v Istri beseda nanese na urbanizem, na gradnjo cest, železnic, parkirišč, plaž, pomolov, pristanišč, kolesarskih poti, vodovoda, parkov, stanovanj, zdravstvenih domov in druge nujne infrastrukture, se ljubezen konča. Ko si kak župan želi napredka v svoji občini in predstavi idejne načrte, v hipu trči ob vsaj deset nasprotnih predlogov, ko po dolgotrajnih naporih uresniči urejeno plažo, novo cesto ali parkirišče, je skoraj vse »narobe«. Če pa ne naredi nič od naštetega, je nesposobnež.

Urbanizem je v našem prostoru zelo občutljiva točka. Še veliko bolj kot v drugih slovenskih regijah. Vsaj toliko bolj, kolikor večji so tukaj interesi in apetiti. Zato smo nameravali tej temi posvetiti posebno pogovorno omizje s strokovnjaki in odločevalci, da bi pomagali premagovati predsodke, stereotipe in ovire, ki preprečujejo urejanje skupnih funkcij in napredek v urbanih okoljih. Zaradi pandemije smo bili prisiljeni izvedbo pogovora z urbanisti in projektanti prestaviti na kasnejši datum. V tem članku skušamo predstaviti nekatere urbanistične dileme in izhodišča štirih istrskih občin. O nekaterih so se med štirimi občinami skoraj v celoti dogovorili, druga čakajo na birokratske postopke, tretje uradniki skrivajo v predalih.

Nenavadno je, kako se nekaterih vprašanj nikakor ne morejo lotiti, ali pa jih rešujejo nerazumljivo predolgo časa. Na primer cestnih povezav v Istri. Ali garažnih hiš in učinkovitejše mobilnosti. Ali pa bolj urejenih kolesarskih poti in plaž, ki jih zahteva turistični karakter istrskega okolja.

Za mnenje smo uvodoma povprašali glavnega ljubljanskega urbanista Janeza Koželja, ki si je ugled dodatno utrdil z nekaterimi rešitvami in prijemi v slovenskem glavnem mestu. Janez Koželj ni zgolj nek prišlek v Istri, ampak nekdo z vsaj začasnim bivališčem v Izoli, ki ima po besedah Draga Misleja Mefa nadvse pretanjen občutek za okolje. Prav tako ni le dober poznavalec arhitekture, ampak nekdo, ki širše razume fizično in družbeno urejanje prostora.

Če je Obala pred 60 leti potrebovala urbanista, Plečnikovega študenta Eda Mihevca, potrebuje danes prebujena Istra na področju urbanizma še bolj prekaljene avtoritete, ki bi pomagale regiji iz njenih nemalokrat zelo zapletenih urbanističnih labirintov, tudi popravilo napak iz preteklosti. Koliko lahko izkušnje iz glavnega mesta in izkušnje dolgoletnega profesorja urbanizma s Fakultete za arhitekturo Ljubljana, z bogato bibliografijo uresničenih projektov v Sloveniji in tujini, pomagajo odgovornim urbanistom in županom štirih istrskih občin? Koliko nam lahko pomagajo drugi urbanisti?

Janez Koželj

Podžupan mesta Ljubljana. Mestni arhitekt in urbanist 14 let. Za njim so številni projekti, ki delajo Ljubljano mesto. In tudi dobitnik naslova Zelena prestolnice Evrope, že petič zapored je med stotimi najbolj trajnostnimi destinacijami na svetu.

Kaj potrebuje mesto (pokrajina, regija...), da se razvija?

Ljubljana je bila v popolnem krču, ko smo jo leta 2006 dobili v upravljanje. Mesto je bilo ustavljeno v razvoju in ni bilo sposobno izvesti nobenega strateškega projekta. Zašlo je v stanje nekakšne splošne otopelosti, ko se soočajo različni pogledi na način, da se dejansko ne bi nič spremenilo. Temu bi lahko rekli tudi skupinska nemoč, stanje duha, ki ga je bilo treba premagati. Na to bitko, ki še traja, smo se morali dobro pripraviti. Za motiviranje ljudi potrebuješ najprej vizijo,

tako kot v podjetju jasno poslovno usmeritev. Preokrenitev do tedaj samodejnega prostorskega razvoja decentralizacije in suburbanizacije v trajnostno smer zahteva, da več področij, na primer urejanje prometa in urejanje prostora, med seboj součinkujejo. Vizija trajnostnega prostorskega razvoja je bila jasno začrtana in obenem dovolj odločna, da so bili cilji in njihov namen vsem razumljivi. Tudi načela, na katerih temeljijo, morajo biti jasna, tako kot vrednote za katere se vizija zavzema. Predvsem pa je odločilnega pomena, da se cilji vizije nanašajo na

ključne probleme mesta, občutljivega organizma, ki ga moramo začeti zdraviti in spodbujati. Seveda morajo biti ti cilji tudi dosegljivi, da jih lahko sami uresničujemo, ne da bi se pri tem preveč zanašali še na koga drugega. V mislih imam predvsem državo, pa tudi EU. V taktičnem oziru pa je poglavitno, da so prvi razvojni projekti, ki uresničujemo vizijo taki, da ljudje v njih takoj prepoznajo in občutijo spremembe na bolje. Zato se splača tvegati, da so dejanja in ukrepi vsaj na prvi pogled tudi radikalni. Res pa je, da razvojnih projektov ne smemo preveč razpršiti, sicer med njimi ne ustvarimo potrebne sinergije, ki v določenem času potegnejo voz naprej. Pri tem je najbolj učinkovita postopnost, to je taktika malih korakov, malih ureditev, ki izhajajo iz širše slike, da bi čez čas sestavile celoto. Naučili smo se, da nismo sposobni izvesti velikopoteznih projektov, zato moraš vsako večjo ureditev začeti z malimi posegi, ki računajo na pričakovani končni rezultat. Ena ureditev pelje k drugi in jo na ta način napoveduje. Deluje počasi, postopoma, dosledno, vendar ne skrivoma, saj se učinki vidijo sproti. Vse to spada v strategijo in taktiko izvajanja projektov, brez tega težko kaj premakneš. Imeti pa moraš tudi dovolj političnega časa, v prvem mandatu projekte pripraviti, da jih lahko v drugem začneš izvajati. Seveda je potrebno imeti tudi večino za odločanje, bolje ene stranke oz. liste kot koalicijo. Za razvojno koalicijo potrebuješ tudi širšo podporo strokovne javnosti, civilne družbe in podporo tihe večine, na katero se lahko vedno sklicuješ. V slednji moraš pridobivati

zaupanje in to tako, da pokažeš resne namene in ne špekuliraš. Treba pa je tudi stalno spremljati odzive javnosti in vedeti za njeno mnenje.

In koga potrebuješ za to? Kdo to dela?

Najprej potrebuješ močnega župana. Po mojih izkušnjah pa tudi primerno usposobljenega mestnega arhitekta, ki mu župan zaupa presojo o vseh projektih v mestu, najsi jo ustvari sam ali v sodelovanju z drugimi meritornimi. Župan je tisti, ki mora biti sposoben dobro organizirati mestno upravo in vzpostaviti vse podporne mehanizme. Naš župan je že upravljal zelo zapleteno in zahtevno organizacijo, bil je direktor velikega podjetja in je zato dobro vedel, kje so vzvodi, kje pasti, kje so tveganja in kaj je treba obvladovati. Pridobil pa je tudi veliko dragocenih izkušenj z izvajanjem investicijskih projektov. Predvsem pa je vedel, kako se ustvari sodelovanje in zaupanje uprave, da deluje usklajeno in predano v doseganju ciljev. Tako lahko tudi pri vodenju občinske uprave uporablja vse veščine in vse metode, ki se uporabljajo za dobro in učinkovito vodenje podjetja. Prav to nam pogosto očitajo, češ, da vodimo občino kot podjetje. Nasprotno, tudi jaz mislim, da je občina neke vrste družbeno odgovorno podjetje. Zato jo tudi upravljamo kot podjetje, ki pa svojih storitev ne ponuja na trgu, ampak jih izvaja v splošno korist in v javnem interesu, kar je pravzaprav edina, a pomenljiva razlika.

Potrebuješ torej pametne ljudi?!

Za mestnega arhitekta in urbanista potrebuješ vizionarja, ki pa je tudi graditelj. Torej tisti, ki zna teorijo povezati s prakso. Nerač govorim o sebi, pa vendarle lahko povem, da se je župan obrnil na kompetentnega strokovnjaka. Med drugim spremljam v biroju, ki ga soupravljam, področje projektiranja in gradnje tudi na trgu, skratka v stvarnih razmerah. O vseh teh stvareh sem razmišljal že leta nazaj, ko sem se zavezal tako imenovani konkretni utopiji, utopičnemu razmišljanju, ki poraja spremembo. Prepričan sem, da se moraš pri tem znati odmakniti od realnosti, da se znebiš rutine in vseh vrst preprek in zavor, ki te ovirajo. Na drugi strani pa moraš ostati tako blizu realnosti, da znaš presoditi, katere zamisli so uresničljive in po kakšni poti. Skratka, poznati moraš cel postopek, kako se naredi vizija, kako se naredi in sprejme državni, kako občinski, kako podrobni prostorski načrt, kako se naredi načrt za gradbeno dovoljenje in

Časopis in spletni portal **OBALApplus** sta vpisana v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Lepa cesta 24, 6320 Portorož. ISSN 2670-4609. Datum izida 28. oktober 2020. Število izvodov 25.000. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankaran, Koper, Izola in Piran. Odgovorni urednik Mauro Belac, mauro.belac@obalaplus.si, 040 771 000. Urednik Tomaž Perovič, tomas.perovic@obalaplus.si, 040 622 473. Spletni portal in družbena omrežja Petra Meznarč, petra.meznarc@obalaplus.si, 040 161 778. Člani uredništva: Boris Šuligoj, Bojana Leskovar, Klara Beltram, Manca Hribovšek, Romina Salvi, Sabrina Simonovich, Rok Decorti, Sašo Mejak, Dorjan Marušič. Trženje, oglaševanje in naročene objave marketing@obalaplus.si, 040 600 700. Oblikovanje in prelom tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Oblikovanje spletnega portala Elvis Dobrilovič. Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov v podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Za nepodpisane vsebine je avtor uredništvo. Komercialna sporočila so ločena od vsebin. Naročene objave so označene z oznako . Strani z nadnaslovom **OBALApplus AKTUALNO** so sofinancirane s strani Ministrstva za kulturo RS. REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA KULTURO

kako se ga dobi, kako sodelovati s projektno pisarno pri izvedbi projektov... in tako naprej, da si lahko koristen in sodeluješ pri teh postopkih in procesih. Gojiti je treba realen odnos do realnosti, saj je sanjačev, ki nas odvrta od sprejemanja odločitev, preveč. 18 let že odlašamo s posodobitvijo železniške postaje v Ljubljani. Zdaj, ko smo morda temu najbližje, se ponovno pojavljajo ideje, stare že 120 let, o poglobitvi proge skozi mesto. Kljub temu, da so bile že pred leti opravljene študije, v sodelovanju z nemškimi inženirji, ki so izračunali, da bi nas poglobitev stala 3,4 milijarde evrov. Projekt in strošek, ki sta za naše razmere čista utopijska. Zato je bolje začeti tako, da ugotovimo, kaj smo tam zares sposobni zgraditi in to takoj.

V mojem polju delovanja si lahko dovolj močan samo, če si načelen in se načel tudi držiš, kar pa še ne pomeni, da se ne znaš za vsako rešitev, za vsak projekt tudi pogajati. Ne z vztrajanjem na izključnih stališčih, kar je sicer najlažje. Vi ste za poglobitev železniške proge, mi pa ne, tako se ne moremo pogovarjati, poglejmo raje, kako izboljšati železniško postajo tako, da ne bo onemogočala projekta morebitne poglobitve. Vedno se da poiskati kompromis, če vztrajaš zgolj na svojih pogledih, pa probleme samo odlagaš, namesto da bi jih postopno razreševal.

Najpomembnejši projekti?

Mestno središče smo začeli oživljati potem, ko so se v obdobju tranzicije vitalne dejavnosti preselile na obrobje mesta. Tu so se zgradili in se še, nesorazmerno veliki trgovski centri, kar so sicer doživljala pravzaprav vsa socialistična mesta med prehodom v tržno gospodarstvo. Ker se je mestno središče, še posebej stari del, začelo prazniti in propadati, smo se odločili vanj vrniti dejavnosti in javno življenje. Začeli smo s prenovo nabrežij, trgov in ulic, kar v okolici mestne hiše in to z zamenjavo dotrajanje komunalne infrastrukture in posledično novim tlakovanjem. Začeli smo tam, kjer je bilo mesto najšibkejši, da bi ga okrepili v njegovem jedru in ga od tam širili v vse smeri. Istočasno smo izvedli še trajnostno reformo prometa, da bi preurejene javne prostore osvobodili okupacije avtomobilov. S tem, da smo sprostili prostor za mestno življenje, smo spodbudili nesluten razvoj mestnega turizma. S pomočjo razpisov po programu "Ljubljana moje mesto" smo in še vedno sofinanciramo obnovo fasadnih lupin v mestnem središču. Tako smo na primer pomagali prenoviti vse palače in stavbe vzdolž prenovljene Slovenske ceste. Najprej arheologija, potem zamenjava komunalnih vodov, novo tlakovanje,

novo ulično pohoštvo, zasaditev drevoreda, nova prometna ureditev in nato podpora lastnikom zasebnih stavb pri obnovi fasad zgodovinskih stavb. Iz nekdanje štiripasovne ceste smo naredili privlačno ulico, ki je namenjena pretežno pešcem, kolesarjem in posedanju. Ti so se navadili brez strogih omejitev sobivati celo z vozili javnega potniškega prometa. Da smo lahko na osrednjem delu Slovenske ceste zmanjšali cestne površine in pridobili prostor za široke pločnike, smo jo zaprli za tranzitni promet avtomobilov. Da smo to lahko izvedli, smo morali najprej zgraditi nove cestne povezave, po katerih se motorni promet lahko preusmerja. Zgradili smo štajersko vpadnico in, po ideji arhitekta Maksa Fabianija, uspeli z novim mostom skleniti notranji obroč, po katerem sedaj promet kroži in se pred vstopi v mestno središče zaustavlja v garažnih hišah. Premišljen projekt, ki dokazuje, da se da marsikaj spremeniti v smeri trajnostnega mesta, če načrtuješ, gradiš in urejaš sisteme sozvočno.

Nabrežje Ljubljance?

Preurejanje nabrežij smo začeli tam, kjer je nehal Plečnik graditi svojo zamisel o monumentalni "vodni osi" Ljubljane, prisposobi na Canal grande v Benetkah. Tudi naš cilj je bil spustiti ljudi bližje k vodi in jim omogočiti prosto prehajanje preko reke. Bližina vode vzbuja ljudem občutek, da so na morju, če se lahko ob njej sprehajajo, ob reki posedajo, pijejo kavo, se sončijo, vozijo na supih, čolnih, optimistih in turističnih ladjah. Tako smo postopoma uspeli v dvanajstih letih preurediti nabrežja in z osmimi mostovi povezati 4 km dolg ljubljanski "lungo mare," pravzaprav "lungo fiume", danes priljubljeno sprehajališče Ljubljančanov, ki se konča v Botaničnem vrtu. Nato smo zgradili celo ogrlico pristanov in na Špici še rečno pristanišče. Vse to nam bo omogočilo, da v bližnji prihodnosti vzpostavimo krožni javni prevoz po Ljubljani in Grubarjevem prekopu, da dobimo še ljubljanski "vaporetto".

Če projekt preureditve nabrežij primerjam z obalo, lahko ugotovim, da tam žal samo projektirajo, razpisujejo in ponavljajo natečaje, razne delavnice, nič bistvenega pa se ne zgodi. Tudi s študenti iz mojega seminarja smo pred leti pripravili cel niz enostavnih in uporabnih predlogov malih ureditev. Vemo, da je naša obala kratka, vsi si pa želimo morja. Preostane torej nič drugega bolj pametnega, kot preurediti obalo, ki je še na razpolgo, ko ni več obalne ceste, v slovensko plažo. Za začetek samo urediti dostope do vode, a kaj, ko se nihče ne upa začeti zares. Kolikor spremljam, so bili najprej na vrsti kolesarji in nato cestne svetilke!!

Portorož

Kako priti do več zelenih površin in do več površin, namenjenih razvoju turizma in podjetništva, in kako omogočiti večjo ter lažjo mobilnost gostom in domačinom? To so osnovna vprašanja s katerima se ukvarjata mlada portoroška urbanista in arhitekta **Tjaž Bauer** in **Andraž Starčevič**. Njuna osnovna ideja je, da bi portoroška glavna cesta lahko postala zelena površina in nekaj čemur s tukaj pravijo »shared space«, površina, ki si jo delijo kolesarji, pešci in javni prevoz. Njuni podatki o tem, koliko površin v osrednjem urbanem delu Lucije zavzemajo avtomobili ali ceste, in koliko površine, namenjene ljudem, so fascinantne.

Za parkiranje porabijo 50.000 kvadratnih metrov, za ceste 28.000 kvadratnih metrov in za tloris vseh stanovanjskih površin samo 40.000 kvadratnih metrov. Prostor, ki je sedaj namenjen avtomobilom, bi naša sogovornika namenila gradnji novih stanovanjskih ali še bolj poslovnih prostorov. V idealni situaciji bi se tako lahko sprehodil do svoje službe. Na ta način bi dobili nova središča majhnih »mest«, kjer bi lahko vse potrebne zadeve za življenje opravljali peš. Porabili bi manj časa, ki ga sedaj porabimo za vožnjo iz in v službo in dolgoročno povprečna družina ne bi potrebovala dveh avtomobilov, več časa bi nam ostala zase in ne nazadnje bi bilo to varčnejše. Zakaj bi se selili iz mest v zeleno okolico, če nam jo nudi že mesto.

Kot vsi dobri urbanistični načrti, je tudi ta takšen, da so do končnega cilja potrebni koraki. Prvi korak sta seveda vsaj dve garažni hiši ob vhodu v Portorož (mimogrede v Izoli jih načrtujejo in bi naj bile zgrajene v par letih). V teh garažnih hišah bi svoje avtomobile pustili predvsem turisti. Hotelirji bodo poskrbeli za njihov prevoz do nastanitve. Za dnevne turiste bo na razpolago javni in zasebni prevoz v najrazličnejših oblikah. Drugi nujen ukrep je javna izposoja navadnih, električnih in tovornih koles (ukrep, ki je izvedljiv takoj s pomočjo in voljo občine). Tretji enostaven ukrep, kjer ponovno potrebujemo pomoč občine, je delovanje ponudnika izposojevalnice avtov (t.i. car sharinga z električnimi avtomobili), kjer občina zagotovi polnilnice in parkirne prostore za avtomobile.

Na Danskem je, recimo, ceneje priti od točke A do točke B z uporabo car sharinga, kot z uporabo javnega prevoza, v primeru, da so v avtomobilu tri osebe. V Ljubljani je car sharing seveda cenejši od taksijev, da ne govorimo od prevoza z lastnim avtom. Četrty nujni ukrep je bistveno izboljšanje javnega prevoza od

sedanjega. Urbanista in arhitekta predlagata uporabo različnih velikosti sredstev javnega prevoza, ki bi omogočali prevoze 4 do 20 ljudi. Na tak način bi prišli do novih zelenih površin, domačini in turisti bi se lažje premikali v kraju, namesto parkirišč pa bi imeli več stanovanj, hotelov, poslovnih prostorov ali izobraževalnih ustanov. Če izvajamo gradnjo garažnih hiš, njun načrt ni finančno zahteven, prinaša pa veliko pozitivnih sprememb v naše življenje. In zakaj se nič od tega ne bi zgodilo?

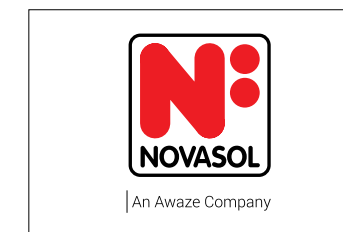
Izola

Po treh izčrpnih pogovorih z vodjo izolskega urada za urbanizem **Markom Starmanom**,

ki sva jih imela zadnje 14 dni, imam še vedno občutek, da v občini vedo, kaj želijo v naslednjih letih narediti s svojim prostorom. Brez veliko dvoma tudi trdi, da bodo vsi ti načrti sprejeti v obliki občinskega prostorskega načrta v začetku naslednjega leta. In potem bo čas za realizacijo. V načrtu bodo določili kaj se bo in kje lahko gradilo. »Špekulativnih« razprav med domačini in lastniki nekaterih zemljišč bo tako konec. Vedelo se bo kje lahko stoji hotel, kje garažna hiša in kje se lahko gradijo stanovanja. Določili bodo površine za garažne hiše, za razvoj turizma in zelene površine namenjene rekreaciji in seveda kopanju. Garažna hiša, ki jo nameravajo graditi v neposredni bližini centra Izole bo namenjena

domačinom, ki bodo na ta način dobili parkirišča za svoje avtomobile zares blizu svojih domov in na njihovo mobilnost turistična sezona ne bo vplivala. Ta garažna hiša je v predlogu oblikovana na način, da bo »skrita« v okolico, z zelenimi površinami na strehi. Drugi dve garažni hiši pa bosta namenjeni predvsem turistom, ki bodo tako razbremenili pritisk na center mesta. Sočasno s tem bodo seveda uvedli različne možnosti prevoza. Različne oblike javnega prevoza in seveda sistem izposoje koles. Poleg tega bodo površine, ki jih morajo urediti kot suhe zbiralnike vod (ki preprečujejo nekoč občasne, danes vse bolj pogoste velike količine padavin, da vdrejo v mesto) v okolici centra spremenili v parkirišča

in zelene površine. Omogočili bodo razvoj mestnega jedra, ki ni skregan s težnjo prebivalcev in turistov po mobilnosti. Skupaj z državo, ki bo v kratkem sprejela Pomorski prostorski načrt, naj bi vse štiri obmorske občine postale vsebinske nosilke izdelave novega Državnega prostorskega načrta, ki bo urejal kaj in kako se lahko gradi v 25 metriskem obmorskem pasu in na samem morju. Sprejetje tega akta, ki je sicer formalno državni akt, bo omogočil občinam, med ostalim tudi dokončno ureditev sprehajalne poti med Koprom in Izolo. Tako bodo lahko izbrali med raznimi idejnimi osnutki, katerim je pa skupno, da bo to pas za sprehajanje in kopanje. V vmesnem času bodo nekatere dele sprehajalne poti že uredili tudi za kopalce. Na ta način bomo lahko vsi videli in izkusili, kakšna bo prihodnost te poti. Zakaj bi občini Izola uspelo v naslednjih letih urbanistično urediti Izolo? Kot nam sam pove je odgovor v usklajenosti vseh vpletenih in v močni volji vodstva občine, vključno z občinskim svetom. Poleg tega že v tem trenutku tečejo postopki za pridobivanje posebnih sredstev EU, ki so razpisana za okrevanje gospodarstva po epidemiji in so namenjena izboljšanju mobilnosti in razvoju sonaravnega turizma. Za realizacijo vseh projektov je potreben čas vsaj štirih let, prve rezultate (predvsem pot med Koprom in Izolo) pa bi lahko videli tudi mnogo prej. Splošen vtis, ki sem ga dobil, je, da če v Piranu razmišljajo in se pogovarjajo, s v Izoli vsaj korak, če ne tudi mnogo več pred njimi.

Čeprav je urbani del Lucije res vreden temeljitega premisleka in prevetrivitve njegove urbane zasnove, pa je v občini Piran nedvomno več veliko pomembnejših odprtih vprašanj. Na prvem mestu primanjkuje neke vrste »Marshallov plan« - nujni načrt hitreje, interventne prenovе starega mesta. Poleg propadajoče infrastrukture,

spomenikov in kamnitih tlakov, je mesto vse bolj na udaru potopnega vala vse višje morske gladine. Če je do neke mere vsaj malo urejen Tartinijev trg, pa je dodobra prepuščen stihiji obalni pas, predvsem na predelu Punte, na območju katere že obstajajo tako idejne zasnove in celo izvedbeni načrti za tlakovanje trga na Punt. Kot tudi ureditev valobrana in posodobitev kopališč na piranski obali.

Podobno (ali še bolj) neurejen vtis pušča Portorož – od skladišč soli do Seče. Občinska uprava ima v predalu prostorske načrte za najmanj štiri garažne hiše v Portorožu in idejne zasnove za ureditev promenade ter komunikacij v kraju. Vendar se teh načrtov zaradi prevelikih pritiskov kapitala nobeno občinsko vodstvo v zadnjih 20 letih ni uspelo celovito lotiti. Nekatere načrte ustavlja sama občinska uprava, nekatere že sprejete prostorske načrte pa je del politike razveljavil celo na ustavnem sodišču.

A tudi Izola je v primežu velikih kapitalskih apetitov. Podjetje R Mercuri je uspelo na vrhovnem sodišču izterjati visoke odškodnine od občinske uprave, ker pred več kot 10 leti ni ustregla njihovim načrtom. Prav tako je že dolga leta ustavljenih več velikih načrtov, kjer bi kapital rad zidal stanovanja in apartmaje. Gre predvsem za območja nekdanjega Delamarisa, Ladjedelnice in Arga.

V zakulisju vseh prostorskih predstav imajo odločilno besedo igralci z desetimi milijoni evrov. To so zneski, zaradi katerih je prostor v piranski in izolski občini tako neurejen kot je.

Bojana Leskovar, Tomaž Perovič in Boris Šuligoj

→ Več na spletni strani →

www.obalaplus.si

Andraž Eller, univerzitetni diplomirani ekonomist, je direktor podjetja Elmarkt d.o.o., ki več kot 20 let svetuje javnemu in zasebnemu sektorju pri strateškem načrtovanju investicij in črpanju evropskih sredstev.

V slovenski Istri v vseh občinah potekajo priprave za izdelavo in sprejem novih Občinskih prostorskih načrtov. Gre za strateške, dolgo pričakovane prostorske akte, ki bodo začrtali bodoči prostorski razvoj našega prostora. Pri tem bi opozoril na bivalno problematiko mladih družin in starejše populacije. Zaradi visokih cen nepremičnin v slovenski Istri, bi bilo smiselno že v nastajajočih OPN predvideti namenska območja za gradnjo stanovanj za mlade družine in območja za gradnjo varovanih in oskrbovanih stanovanj. Ta tip stanovanj je za investitorje manj zanimiv od tržne stanovanjske gradnje, še posebej stanovanja za mlade družine, ker je kupna moč mladih družin omejena. Mladi pogosto niso niti kreditno sposobni, kaj šele, da bi si lahko privoščili nepremičnino za 3.000 evrov in več na m². Zato bi bilo priporočljivo na nekaterih območjih, ki se z novimi OPN namenijo stanovanjski gradnji, opredeliti tudi njihovo ožjo namembnost. V kolikor občine to naredijo na lastnih zemljiščih, je za realizacijo takih projektov mogoče uporabiti model javno-zasebnega partnerstva, ki končno ceno stanovanja zniža ali pa del teh stanovanj preide v last lokalne skupnosti in jih ta z razpisom dodeli eni zgoraj naštetih ciljnih skupin. Zato je pomembno, da lokalna politika že v OPN sprejme neke vrste samoomejitve, ki bo omogočila prostorski razvoj in kasneje namensko gradnjo za te ranljive populacijske skupine. Drugače se bo zelo verjetno ponavljala že prevečkrat videna zgodba, da se občinske parcele namenjene stanovanjski gradnji ponudijo najboljšemu ponudniku – tistemu, ki plača največ. Tisti, ki plača največ pa seveda legitimno zasleduje tudi najvišji dobiček. Zato gradi stanovanja za trg po cenah, katerim mladi in starejši občani ne morejo konkurirati. Na odgovorne pristojne bi želel apelirati, da že v strateški del OPN vnesejo določila, ki nekatera območja, namenjena stanovanjski gradnji, v OPN opredelijo kot namenska za stanovanjsko gradnjo za mlade družine oziroma za starejše občane v obliki varovanih in oskrbovanih stanovanj.

O DELU OBALNIH NADZORNIH ODBOROV

Kot enakovrednega partnerja državi, občine upravljajo trije samostojni organi. Župan, občinski svet in nadzorni odbor. Župana in člane občinskega sveta izvolijo neposredno prebivalci na lokalnih volitvah vsake štiri leta, nadzorni odbor pa imenujejo občinski svetniki. Pristojnosti nadzornega odbora v 32. členu določa Zakon o lokalni samoupravi. Skladno z zakonom nadzorni odbor (v nadaljevanju NO) opravlja tri skupine nadzora: »Nad razpolaganjem s premoženjem, nad namenskostjo in smotrnostjo porabe proračunskih sredstev in nad finančnim poslovanjem tistih, ki porabljajo proračunska sredstva.« Z drugimi besedami, NO nadzoruje kam in kako gre javni občinski proračun. V drugem odstavku 32. člena zakon tudi izrecno določa, da NO ugotavlja ali pooblaščen osebe z javnim denarjem poslujejo zakonito in pravilno. Pri tem pa ocenjuje tudi njihovo učinkovitost in gospodarnost.

Javna podjetja so v popolni lasti občine, upravljajo z občinskim premoženjem in izvajajo obvezno lokalno gospodarsko javno službo. Zato ima NO pravico do pregleda celotnega poslovanja podjetja – podlaga za to je prej navedena odločba ZLS, ki določa tudi, da NO ugotavlja zakonitost in pravilnost poslovanja pooblaščenih oseb z občinskimi javnimi sredstvi. Ob tem mora NO ravnati v skladu s Pravilnikom o obveznih sestavinah poročila nadzornega odbora. Slednji določa sestavine poročila, namen nadzora in postopek sprejema poročila. Upoštevati mora tudi predpise, ki urejajo varstvo osebnih podatkov in podatkov, ki so opredeljeni kot poslovna skrivnost.

Odbori so dolžni na polovici mandata predstaviti svoje delo in ugotovitve, zato smo na vse obalne Občine naslovili novinarska vprašanja, povezana z dosedanjim delom NO in njihovimi ugotovitvami. Poročila vseh Občin so dostopna na njihovih spletnih straneh. Zanimalo nas je tudi ali je prišlo skladno s pristojnostmi NO do prijav na komisijo za preprečevanje korupcije, računsko sodišče ali celo do kazenske ovadbe policiji. Iz Občine Piran so nam odgovorili, da menijo, da »prijava na pristojne organe sama po sebi ni znak učinkovitega delovanja nadzornega odbora, znano pa nam je, da je nadzorni odbor v okviru svojih pristojnosti sprožil kazenski postopek ter vložil prijavo na KPK.« Iz občine Izola so nas obvestili, da NO v obdobju preteklega leta do vključno junija letos »ni ugotovil hujših kršitev predpisov ali nepravilnosti pri poslovanju

Občine.« Pri svojem delu večjih nepravilnosti ni zaznal niti NO Občine Ankaran, je pa občina »manjša priporočila pri svojem delu dosledno upoštevala. Prijav suma kršitev NO do danes še ni posredoval pristojnim inštitucijam pregona.« Vodja nadzornega odbora Mestne občine Koper Jadran Bajec je dejal, da mora biti kršitev v primeru kazenske prijave tako očitna, da tudi oni lahko ocenijo, da gre za kazensko prijavo. »Ker v NO nismo strokovnjaki za kazensko pravo, smo napisali kazenska poročila in nadalje naj se s tem ukvarjajo akterji, ki so bolj strokovni.« Kar zadeva korupcijsko komisijo, dodaja Bajec, »smo preverjali ali je bilo ravnanje gospodarno, učinkovito in smotno. Ali se je nekaj zgodilo zato, ker je nekdo imel obljubljeni nagrado ali je nagrado za to dobil, morajo raziskati drugi organi. Iz obravnavanih poročil nismo posumili, da so se stvari dogajale zaradi tega, ker bi nekdo dobil obljubljeni nagrado.«

Na obalne Občine smo posredovali tudi vprašanje o sestavi odbora. Predvsem nas je zanimalo ali so v zadostni meri vključeni tudi člani iz opozicije. Iz **piranske** Občine odgovarjajo, da ima NO sedem članov, ki jih imenuje občinski svet na predlog Komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. »Statut Občine Piran ne opredeljuje sestave nadzornega odbora glede na večino in opozicijo; edini kriterij je torej, da gre za občana.« Statut določa le kdo ne sme biti član – to so »člani občinskega sveta, župan, podžupan, člani svetov krajevnih skupnosti, direktor občinske uprave, delavci občinske uprave ter

člani poslovdstev javnih zavodov, javnih podjetij in občinskih skladov ter drugih organizacij, ki so uporabniki proračunskih sredstev.« Iz Občine **Izola** smo prejeli bolj konkreten odgovor, in sicer so v NO OI »zastopani predstavniki vseh političnih strank in list, ki imajo mandat v občinskem svetu, in predstavnik italijanske narodne skupnosti. Predsednik in namestnik predsednika nadzornega odbora morata biti iz vrst opozicije.« Na ta položaj ju izvolijo člani NO, še dodajajo. Na Občini **Ankaran** izpostavljajo, da »noben član NO ni član politične stranke oziroma županove liste, ki ima v ankaranskem občinskem svetu večino, temveč so člani NO oblikovani iz civilne družbe.« Kot pravijo, želi Občina s tem »dosledno zagotavljati neodvisnost dela nadzornega odbora kot samostojnega in neodvisnega organa občine.« **Jadran Bajec** vodja NO Občine **Koper** pa pravi, da ni nikogar vprašal, v kateri stranki je, saj so bili vsi izvoljeni na občinskem svetu. »V dveh letih so se vsi izkazali kot zelo korektni, konstruktivni in zelo zavezani k delu.« je še dodal.

Jadran Bajec na vprašanje ali smatra, da so nadzorni odbori v zadostni meri poskrbeli za nadzor nad gospodarnostjo, smotrnostjo in učinkovitostjo javnih porabnikov ocenjuje, da se v tej smeri trudijo. »Ali je to zadosti ali ne, bodo odločali volivci.« Na Občini Piran pa so nas usmerili na predsednico nadzornega odbora, gospo Divno Čelhar, vendar njen odgovor še čakamo.

KORONAVIRUS: SLOVENIJA JE VSAJ ZA TEDEN DNI DELNO ZAUSTAVLJENA

Z novim letnim časom se je, kot je stroka tudi pričakovala, poslabšala epidemiološka slika v naši državi in tudi pri naših sosedih. Številke so slabše kot v prvem valu in se iz dneva v dan povečujejo. Obalno-kraška statistična regija je kot zadnja vztrajala na t. i. oranžnem seznamu, vendar se je tudi to spremenilo in smo se pridružili ostalim statističnim regijam na rdečem seznamu. Isti dan je vlada sporočila, da bo za vsaj en teden zaprla vrtce, dijaške in študentske domove, neživilske trgovine, hotele, frizerske in kozmetične salone, restavracije in lokale, omejen bo tudi potniški promet. Če bo tako ostalo dlje kot teden dni, pa bomo izvedeli proti koncu tega tedna. Kako sedaj delujejo štiri obalne občine, hoteli, policija, kje so največja žarišča? V članku opisujemo stanje na dan 23. 10. 2020.

HOTELI

Najbolj prizadeti bodo zagotovo obalni hotelirji. Odgovarja Fedja Pobegajlo iz Turistični gostinske zbornice Slovenije: »Glede na to, da je imela večina gostov počitnice rezervirane izven svoje regije, to pomeni, da ne bodo mogli priti na svoje počitnice oz. oddih. Po informacijah naših članov so bile jesenske počitnice v večini Slovenije dobro zasedene, zato je odlok o začasnih prepovedi gibanja turističnim družbam odvzel bistven del letošnjega jesensko-zimskega prihodka. Vsekakor se tudi v Turistično gostinski zbornici Slovenije zavedamo, da je zdravje ljudi na prvem mestu, potrebno pa je tudi vedeti, da takšni odloki spravljajo turistične družbe v vedno težji položaj. S spremembo odloka lahko štejemo, da je letošnje poslovanje turističnih družb praktično zaključeno.

Po naših informacijah bo večina naših članov prisiljena predčasno zapirati svoje kapacitete.

Na pristojne inštitucije smo skupaj s turističnimi združenji že naslovili predlog nove izdaje turističnih bonov v letu 2021 ter usmerjanje nepovratnih finančnih sredstev v družbe z največjim izpadom prihodkov.«

IZOLA

Na Občini Izola so odpovedane uradne ure za stranke. Poslovanje s strankami poteka preko elektronske in klasične pošte ter telefona. Omejitev za stranke velja tudi na krajevnih skupnostih.

Seje občinskega sveta bodo do morebitnega

preklica potekale ob upoštevanju ukrepov za preprečevanje širjenja koronavirusa.

V Izoli se znova tedensko oz. po potrebi tudi pogostejše sestaja Krizni štab Občine Izola. Nazadnje se je sestel včeraj (op. a. 19. oktobra 2020), znova bodo člani štaba razpravljali že jutri, pred sedežem Občine. O njihovem delu in sprejetih ukrepih na območju občine Izola si lahko preberete v novicah, dostopnih na: <http://izola.si/medijsko-sredisce/novice/zivljenje-s-koronavirusom-v-izoli-ob-vnovicni-razglasitvi-epidemije/> in <http://izola.si/medijsko-sredisce/novice/poziv-k-prostovoljstvu-na-podrocju-civilne-zascite/>.

KOPER

Mestna občina Koper je s ponedeljkom, 19. oktobra, nekoliko omejila poslovanje občinske uprave. Do preklica ukrepa je uradne ure za

osebni sprejem strank odpovedala, vložnice kljub temu posluje po običajnem urniku, vendar z določenimi omejitvami. Občina je poleg tega sprejela odločitev o oprostitvi plačila občinske takse za uporabo javne površine, ki bo veljala za vse gostinske in trgovske ponudnike v mestu in okolici. Ukrep velja v obdobju med 19. oktobrom 2020 in 31. januarjem 2021. Ob tem smo pozvali vse uporabnike javnih površin, ki jim prostor to dopušča, naj za lažje izvajanje predpisanih vladnih ukrepov zaprosijo za razširitev območja uporabe javne površine, ki ne bo dodatno plačljiv.

Na podlagi na novo sprejetih omejitev je MOK z 22. oktobrom zaprla Olimpijski bazen Koper in Športni park Dekani ter igrišča za odbojko na mivki v Centru športov na mivki, medtem ko Arena Bonifika, nogometna igrišča v ŠRC Bonifika ter drugi športni in šolski objekti v občini namenjeni zgolj izvajanju športno-gibalne dejavnosti in procesa športne vadbe tistim športnikom in klubom, ki tekmujejo na najvišji ravni, ostajajo odprti.

Kljub omejitvam je na odprtih javnih športnih površinah (ŠRC Bonifika, Center športov na mivki in druge) še naprej dovoljeno izvajati športno-gibalno dejavnost, a le za člane istega gospodinjstva, v individualnih športih in pri športih z največ šestimi udeleženci ter če je pri vadbi mogoče neprekinjeno vzdrževati najmanj tri metre medsebojne razdalje.

Od sobote, 24. oktobra, je parkiranje na vseh javnih parkiriščih Mestne občine Koper brezplačno. Mestna občina Koper je zaradi vladnega odloka o zaprtju vrtcev v tem tednu

v Vrtcu Koper, enota Ribica, po potrebi pa tudi v Vrtcu Smedela, enota Markovec organizirala nujno varstvo za predšolske otroke, katerih starši morajo delati in jim delodajalec ne more omogočiti dela na daljavo.

ANKARAN

Občina Ankaran je ena redkih občin, ki svojega kriznega štaba za soočanje z epidemijo COVID-19 po preklicu spomladanske epidemije ni razpustila, zato so v obdobje drugega vala epidemije vstopili pripravljeni. Tudi v času drugega vala epidemije

COVID-19 bodo občanom v pomoč z vsemi dodatnimi storitvami, ki so jih zagotavljali in izvajali v prvem, spomladanskem valu.

Občina Ankaran je zaradi poslabšanja epidemiološke slike od petka, 16. 10. 2020 dalje, omejila poslovanje občinske uprave, ki stranke sprejema le po predhodnem naročilu. Do nadaljnjega so osebne uradne ure odpovedane, občinska uprava pa bo v času uradnih ur dosegljiva preko telefona in elektronske pošte.

Kjer je zaradi narave dela to mogoče, zaposleni delajo od doma. Poleg tega so sprejeti ukrepi o

omejitvi športnih aktivnosti v telovadnici OŠV Ankaran na zgolj obvezne vsebine, izdelana so obvestila o priporočljivi uporabi mask ob zadrževanju na osrednjem trgu v Ankaranu (objavljeno v lokalih v centru Ankaranu, na oglasni deski), tržnica je prerazporejena na način, ki zagotavlja večjo varnostno razdaljo kupcev in prodajalcev.

PIRAN

Dan za ostalimi občinami je tudi piranska sprejela enake ukrepe kot koprška občina.

Manca Hribovšek

Renault CLIO
Sedaj tudi HIBRID

Bencinski motor že za **129 € /mesec**
z dodatnimi ugodnostmi od **1.400 €**
s paketom financiranja Renault **FLEKSI***

Hibrid

Bencin/Dizel

Paket zimskih pnevmatik**

*Mesecni obrok velja za model Renault "CLIO Life SCe 75" in začetna cena 9.990 €, ki že vsebuje redni popust v višini 700 €, ter dodatni popust v višini 600 €, ki velja ob nakupu z Renault financiranjem. K modelu CLIO Life SCe 75 pripada 1.466 € ugodnosti ki jih sestavljajo obvezno in osnovno kariko zadrževanje v vrednosti 403,62 € podaljšano jamstvo 15 let ali 100.000 km, karikli se zgodi prej v vrednosti 500 € in vzdrževanje za motor SCe 75 (4 leta ali 80.000 km, karikli se zgodi prej v vrednosti 562,42 €). Velja preko Renault financiranja. **Ob nakupu vozila, ne glede na obliko financiranja, kupec prejme brezplačen paket zimskih pnevmatik. Priznujemo si pravico do napak. Poraba pri mešanem ciklu: 4,3 – 7,7 l/100 km. Emisije CO₂: 96 – 136 g/km. Emisijska stopnja: EURO 6D full. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo novemu standardu meritev WLTP. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povzročeni koncentraciji ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5}, ter dušikovih oksidov. Več informacij o ponudbi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na renault.si. Slika je simbolična. Renault Nissan Slovenija d.o.o., Dunajska 22, 1000 Ljubljana.

Renault priporoča **Castrol**

Trgo ABC PE KOPER, Istrska cesta 12
Breda Prodani, 041 607 812 David Bartolič, 051 306 770 Sabina Toplak, 051 651 512

EURO NCAP 5 stars 2019

COMPTON JAVNIH INŠTITUCIJ

VESLAČICE

Dobimo se v gledališki kavarni v Piranu. Z veslačicami, ki obujajo staro benečansko tradicijo, veslanje stoje. Na poti tja razmišljam o tem, kako nenaravno je stanje na čolnu, kaj šele veslanje stoje. Zagotovo so klene gospe, da to zmorejo, si mislim. Ali pa morajo imeti neverjeten občutek za ravnotežje. Stati na čolnu, ki se neprestano giblje?! In potem še veslati!? Gotovo imajo mišičaste noge in roke, športnice skratka. Na prvi pogled pa nič od tega. Moji sogovornici sta zgovorni in simpatični ženski, ki prekipnevata od dobre volje in energije. Veslanje stoje je v resnici popolnoma drugačno od moje predstave. In med pogovorom te prime, da bi bil del te družbe.

Pogovarjala sem se z **Amalia Petronio**, sociologinjo, ki je 25 let delala v osrednji knjižnici v Kopru, zdaj je upokojenka, ki vesla in **Milko Sinkovič**, ki predava nemščino na Fakulteti za turistične študije - Turistica. Je tudi turistična vodnica, aktivna v društvih in pri veslačicah.

Amalija : Moja družina je italijanska, v Piranu je živela celo tisočletje. Po dokumentih sem začela brskati, ko sem bila že starejša, bolj intenzivno pa zdaj, ko sem v pokoju. Zanimalo me je, kaj so v Piranu delali moji predniki. Moški so bili najprej dobri mornarji, zelo iskani, predvsem benečani so iskali piranske mornarje, potem so bili solinarji, nato ribiči in kmetje. Moški torej niso bili doma in tako so začele ženske veslati. Prevozno sredstvo v Piranu so bile barke in če si hotel kam, si šel z barko. Najpogostejše so prevažali sadje, zelenjavo in sol. Barke so bile posebne, plitve, lesene. V Piranu in tudi drugod so jih uporabljali do 2. svetovne vojne. S to leseno barko so potovali po Jadranu in še dlje, spoznavali nove kraje in nove ljudi. Vezi med njimi so bile tesne, recimo z ženskami v Gradežu, s katerimi so si izmenjavali sol in moko.

Niso šli na randi?

Milka : Oh, zagotovo je bil kakšen vmes.

A : Tudi, tudi(smeh). Ko sem preučevala vse te dokumente, se mi je to, da je bil od Pirana, do Benetk, Chioggia en prostor, zdelo zelo zanimivo. Ljudje so si izmenjavali izkušnje, če so imeli v Benetkah dobro barko, so jih Pirančani poskušali

posnemati. Tudi moj oče je veslal skoraj do 80. leta, vedno na lesenih barkah. Te barke, ki so jih imenovali battelle (majhne so bile battelline, velika battelon), so bile velike od 3 do 12 metrov, tudi z jadrji. In z njimi so lahko potovali daleč. Po drugi svetovni vojni se je začela industrializacija, mehanizacija, prihajali so tovornjaki, ...

Kaj pa pogoji plovbe na morju? Ne zdi se ravno enostavno veslati po razburkanem morju.

A : O tem so imeli veliko znanja. Moj stric je na primer s pomočjo epate, arabskega načina računanja preko številke enajst, znal izračunati vreme za celo leto vnaprej. In to natančno.

Bi nam prav prišel tudi danes!

A : O, to pa. No, in ko sem odkrivala vso to zgodovino, mi je bilo žal, da teh lesenih bark pri nas ni več.

Kdaj so izginile?

A : V šestdesetih letih. Po drugi svetovni vojni so še imeli maone, s katerimi so prevažali sol iz solin v skladišče soli Monfort. Ko so se Italijani izselili in prišli Dalmatinci, smo imeli tukaj dalmatinske barke, v devetdesetih letih pa so tudi te skoraj povsem izginile.

V času službovanja v knjižnici sem zbirala literaturo povezano z morjem in navigacijo. V Koper sem vabila avtorje ter prirejala literarne večere. Povabila sem tudi strokovnjake, ki so bili graditelji bark in so poznali zgodovino gradnje bark. Postali smo prijatelji in pred leti smo šle za 8. marec v Benetke, nas osem žensk. Ravno takrat je tam potekala regata in navdušile smo se nad beneškim načinom veslanja stoje. Naši prijatelji so rekli, zakaj pa ne bi tudi ve?! Na beneški način veslajo po avstrijskih jezerih in tudi v New Yorku, zakaj potem ne bi tudi v Piranu, kjer smo tako že veslali.

To je del zgodovine v Piranu?

A : Tako je. Ti naši prijatelji so nam obljubili, da nam bodo priskrbeli barko. Nismo verjele, res smo bile skeptične.

Najbrž barka ni prav poceni?

A : Ne. Naš prijatelj je poznal nekoga, ki je imel barko v skladišču. Ravno to barko, ki je zdaj zasidrana v mandraču v Piranu. Dolga je 7,5 m in široka 1,60 m. Ti prijatelji, vsi starejši od 70 let, ...

Najlepša leta!

... so barko najprej pripeljali v Bernardin, kjer so nas naši moški čudno gledali. Kaj te ženske delajo ...

Zakaj samo ženske?

A : Goli slučaj. V časopis italijanske skupnosti Trillo sem napisala povabilo, naj se mi oglasijo tisti, ki želijo veslati. Prijavile so se samo ženske.

M : Ves čas smo že same ženske, včasih pride poskusit kakšen moški, samo...

A : Dokazano je, da so bile tudi v zgodovini na koprskem ženske regate. Še danes je v Kopru

29. junija, na dan Sv. Petra in Pavla, velika fešta. Takrat je fešta tudi v Benetkah in v Savudriji. Že leta 1754 sta potekali ženska in moška regata. Ženske veslačice so bile iz Pirana, Izole in Kopra, Pirančanke pa so osvojile prvo nagrado. Zgodovinski viri omenjajo žensko veslanje že v 15. stoletju. Zgodovinarji opisujejo, da so bile ženske zelo vešče in sposobne upravljati z barkami. Neka gospa, doma iz Seče, je pripovedovala, da so ženske z barkami vozile sadje in zelenjavo v Koper in celo do Trsta. Tudi ribe in školjke, mušule. Tukaj jih je bilo polno in vozili so jih do južne Italije. Do leta 1945. Eden od teh ribičev je še živ, oče od naše veslačice, najstarejši Pirančan, Sergio Perentin. Tukaj je bil tudi običaj, da so 15. avgusta, na Sv. Marijo, vsi moški veslali do Strunjana in nazaj. Nazadnje se tega spomnim, ko sem imela 12 let.

In ko je prišla vaša barka v Bernardin?

A : Smo jo morale najprej porihitati, kar smo tudi naredile - jo pobarvale, čistile, ... Še zdaj same skrbimo za barko. Septembra smo jo odpeljale v marino, kjer imamo hišnega vzdrževalca, ki jo je zakrpal in uredil. Barko je treba vzdrževati. No, ko smo barko dobile, smo se morale naučiti veslati. Ni lahko, a smo se naučile. Veslale smo po sečoveljskih kanalih na solinah, po Piranskem zalivu. Občutki so bili enkratni. Lepo, mirno morje, a vseeno začutiš valove, milino morja. Ko sem še delala v knjižnici, sem povabila številne strokovnjake, slovenske in italijanske, ki so predavali o tem, kako čuvati morje, tudi tako, da nimamo premočnih motorjev na čolnih, ki plašijo

ribe in uničujejo favno in floro.

Kako je sploh mogoče uloviti ravnotežje med razvojem, tehnološkim napredkom in naravo ter obenem ščititi tudi morje?

A : To je stvar vrednot. Material, ki se na morju najdlje ohrani je les. Naši smo tisočletja stare lesene barke, v Poreču, v Savudriji. Les je več in morju najmanj škoduje. S plastiko onesnažujemo cel svet, otoki so polni plastike. Človek bi se moral pogledati v ogledalo in se vprašati, ali potrebujem toliko denarja za preživetje.

Na to vam lahko jaz odgovorim. Ne, ne potrebujemo ga. Problem je samo v tem, da so ljudje pohlepni, njihov pohlep je neskončen.

A : Zato sem prav zadovoljna, da sem srečala ženske, ki niso imele nobene prakse ne z barkami in ne z veslanjem, skoraj ne tudi z morjem. Ki jim je zdaj to eno samo veselje in užitek. Lepo jih je gledati na morju, letijo po vodi in ne delajo nobene škode. Motorji pa, ne vem koliko konjski, ropotajo, smrdijo, so nevarni plavalcem, ... Mislim, da smo s tem veslanjem naredili veliko. Vsi jih gledajo (Milka se zasmeje).

Ampak, kako se sploh odločiš za nekaj, kar je popolnoma neznano, nenavadno, ne več

kaj se bo zgodilo, nimaš predstave o tem kako bo? Moraš obvladati posebno vrsto ravnotežja?

M : To se naučiš.

So ženske bolj spretne za tovrstno veslanje? Kakšna je vaša zgodba?

M : Veslačice smo ena mešana družina, različnih starosti, na začetku med 25 in 65 letom, zdaj se lestvica pomika navzgor in sta med nami dve upokojenki. Smo različnih poklicev, predavateljice, učiteljice, krajinska arhitektka, radijska napovedovalka, pisana paleta žensk. Mene je povabila v skupino ena med njimi, bilo mi je zanimivo, morje imam itak rada. To je bilo prvo leto, letos imamo že peto obletnico. Šla sem skozi vse muke in težave učenja. A gre le za poseben način veslanja.

Kaj je najtežje?

M : Niti ne to, da stojiš. Veslo je prislonjeno na forcolo in med veslanjem, če ne znaš, to veslo pade ven, ker ni U profil temveč L profil. Najtežje je obdržati veslo v forcoli. Ko to osvojiš, moraš znati držati ritem, gledati moraš prvo veslačico, ji pomagati, spremljati njen ritem. Krmarka stoji zadaj in vse kontrolira ter z veslanjem daje smer.

Kako?

M : Z veslom, ki je daljše, tako kot prvo. Prvo daje ritem, zadnje smer, delamo pa vsi. Barka je visoka, mi imamo ta beneški tip, ki ima sicer nižje dno. Če jih primerjamo s tistimi, ki jih uporabljajo v beneških lagunah, je naša še kar visoka in bolj stabilna. Ko smo se šle učiti v klub Benetke in sem prvič stopila na beneško barko (sandalo, caorlina-značilna beneška plovila), sem mislila, da bom padla. Njihove barke so zelo majave, nestabilne, a je morje po kanalih mirno, mi pa smo na odprtem morju in rabimo bolj stabilno barko. Tako smo torej začele in se na začetku kar vrtele v krogu (prešeren smeh). Učiteljice iz Benetk so prihajale k nam, še večkrat pa smo šle me v Benetke.

Koliko vas pa je?

M : Zdaj nas je 12 aktivnih veslačic, prihajajo še nove. V času dnevov Evropske kulturne dediščine smo imele Dan odprtih vesel in vsak je lahko prišel preizkusiti veslanje stoje. Še posebej velik odmev je bil spomladi.

Naša barka je privezana v Piranu, v mandraču, prej je bila v Škveru, v Seči, v kanalu. Tudi muzej vztraja, da bi bile v mandraču zasidrane manjše, stare barke. Muzej na prostem. To je za nas praktično, ker smo iz Kopra, Pirana in Portoroža, tako da gremo lahko ob nevihtah zmeraj pogledat, kako je z barko. Veslamo lahko iz Pirana v Strunjan, Koper ali Anakran.

Koliko pa to traja?

Štiri ure.

Ups. Jaz si to predstavljam kot šport. A je?

M : Ja, je. A se same organiziramo, gremo veslat v dvoje, troje ali v štiri. To je za našo barko največ. Učile smo druga drugo, največ pa so nam pomagali obiski v Benetkah.

V kolikem času se naučiš?

M : Pa saj ni tako komplicirano. In ne tekmuje.

Morate imeti mišice? Trenirate tudi na suhem?

M : Ma ne.

Kako ste se povezali z Benečani?

A : Povezale so nas knjige, z avtorji smo organizirali pogovore in tako začeli prijateljevati. To se je tako lepo razvijalo.

M : Z Benečani redno ohranjamo stike. Naš največji podvig je bil petdnevno veslanje iz Pirana v Benetke. Skupaj z Benečankami in njihovimi barkami. Te barke pripeljati sem po suhem je bil cel podvig. Začeli smo v Piranu in do Gradeža, potem pa po laguni do Benetk, vsak dan druga postaja. Spremljali so nas z barkami na jadra in čolni.

Kako vas gledajo ljudje, ko priveslate v pristanišče?

M : Gledajo nas in fotografirajo, smo huda atrakcija vsepovsod, tudi tukaj, v zalivu. Kar je

bilo pa meni zelo lepo, je bila regata Storica, na kateri smo sodelovale v Benetkah. Najlepše mi je bilo, ko sem veslala po kanalu Grande, pod Rialtom. Vedno sem stala na mostu in gledala čolne, zdaj pa je bilo obratno.

Kje so še regate?

A : Z manjšimi barkami v Gradežu, Cervia, tudi na Murterju.

Kakšen je bil občutek, ko si prvič stopila na čoln?

M : Najprej sem se spraševala ali bom to sploh zmogla, se bom sploh naučila, ker nisem ravno športni tip, no, nisem se ukvarjala s športom. Začele smo z ravnotežjem in se počasi naučile še veslanja. Meni je najlepše ko veslamo in je tišina. No, saj se tudi veliko pogovarjamo, a je včasih tako lepo, da celo ženske obmoknemo. Kot jagenjčki. Včeraj (pogovor je bil v petek, 6. oktobra) smo šle veslat do svetilnika, v sončni zahod.

Je najlepše jeseni?

M : Lepo je tudi zgodaj jutraj poleti. Letos smo zajtrkovali v Mesečevem zalivu, iz Pirana smo štartale ob 6h jutraj. Pa sončni zahodi, ...

In morje mora biti mirno?

M : Mora. Zato sledimo vremenskim napovedim in vemo kdaj gremo lahko na morje in kdaj ne.

So bili tudi včasih tako pazljivi z vremenom?

A : Zelo so bili pazljivi, saj te lahko morje v hipu prevara. Če je bilo vreme nestabilno, so se držali obale.

Kako pa je bilo s preskrbo, če je bilo vreme slabo dalj časa?

A : So se znašli. Hrane ni nikoli zmanjkalo. Kjer so soline, je bilo vedno ogromno školjk in rib

bizatov. Moja teta, ki je nedavno umrla pri 96. letih, je pripovedovala, da so popoldan ulovili toliko rib, da so jih hodili prodajat v Topolovce, ob izviru Dragonje. Tja so hodili peš.

Na začetku je bilo to veslanje stoje prostovoljno druženje, ampak za vzdrževanje barke potrebujete tudi kaj sredstev?

M : Smo sekcija in spadamo pod italijansko skupnost, plan morje. Od tod dobivamo sredstva.

Kako živi italijanska skupnost na obali?

M : Sama nisem pripadnica skupnosti in jih samo opazujem. Rekla bi, da so zelo aktivni v kulturi ter v ohranjanju naravne in kulturne dediščine. Ogromno stvari se dogaja, izdajajo tudi svoj časopis Trillo. In ko sem bila s študenti na Tartinijevem trgu ter imela v roki ta časopis, sem jih opozorila na to, kaj vse se v okviru italijanske skupnosti dogaja na obali. Kapo dol!

A : Številčno nas je zelo malo. Natančne številke ne vem, ker smo rekli, da se ne bomo preštevali. Tudi asimilacija je normalna zadeva. Jaz sem postala malo Slovenka, tudi Slovenci v Trstu so napol Italijani.

Ta primer o katerem se pogovarjamo, se mi zdi eden lepših in uspešnejših projektov ohranjanja kulturne dediščine. Pa ne samo ohranjanja, tudi širjenja vedenja o tem, o času, o ljudeh, o navadah.

A : V sečoveljskih solinah, kjer smo imele razstavo fotografij našega veslanja, sem šla tako daleč, da sem se vprašala, kaj je pravzaprav ostalo od solin. Hiše razpadajo, proizvajamo vedno manj soli. Kaj je ostalo od te tradicije? Me, veslačice.

KAKO SE POMORŠČAKI URIJO PLOVBE IN VPLUTJA V PRISTANIŠČA?

Ste se kdaj vprašali, kako pristanejo velike kontejnerske ladje, ki priplujejo v koprsko pristanišče? Tudi mene je to zanimalo, zato sem odšla na Fakulteto za pomorstvo in promet ter se pogovarjala s prodekanom Markom Perkovičem.

Doc. dr. **Marko Perkovič** je prodekan za znanstveno in raziskovalno delo na Fakulteti za pomorstvo in promet. Je tudi vodja simulatorskega laboratorija, kjer se urijo bodoči pomorščaki. Srečala sva se v laboratoriju za simulatorsko usposabljanje pomorščakov. Kot je povedal, imajo vrhunsko opremljeno učilnico, ki je bila za fakulteto precejšen finančni zalogaj.

»Trenutno imamo na fakulteti navtični simulator proizvajalca Wartsila verzija 5.35, ki je sestavljen iz treh komandnih mostov, enega glavnega ("full mission bridge") ter dveh dodatnih mostov ("virtual bridge"). Glavni je na gibljivi platformi, ki ustvarja občutek zibanja velike ladje na morju,« je povedal prodekan Perkovič. Da je simulacija zelo realna sem se prepričala tudi, ko mi je v roke predal barko na Bosporju, ki se mi je potopila zaradi slabega vremena. V drugo mi je šlo že boljše. Študent Peter je bil veliko boljši od mene. V težkih vremenskih razmerah je spravljal veliko ladjo v varen pristan v koprsko pristanišče.

Kaj se dijaki in študentje naučijo v tej učilnici?

Odvisno od letnika. V prvem letu se naučijo osnov navigacij in navigacijskih pripomočkov. Učijo se elektronskih kart ter dela z radarjem. Kasneje vse te instrumente povežejo v neko celoto in se jih postavi na ladjo, pripravijo se tudi na planiranje pomorskih poti. Morajo pripraviti celo pomorsko pot od pristanišča A do pristanišča B, pregledati knjige, značilnosti kakšnih separacijskih plovb, svetilnike, radijske oddajnike, vse kar bodo srečali na poti. Označiti morajo nevarna mesta. Skratka pripraviti celotno pot. In nato tudi pluti po tej poti. Med plovbo, da pač ne bi bilo povsem dolgočasno, se srečujejo z drugimi ladjami, ki se jim morajo izogniti. Spremenljivo je tudi vreme, saj simulator omogoča generiranje različnih vremenskih pogojev. Praktično je reprodukcija realne slike zelo dobra. To je navigacijski del. Manevriranje in navigacija ter orientacija na morju.

Drugi del je komunikacijski simulator. Danes nimamo več radiotelegrafistov na ladji, ampak mora vsak častnik znati komunicirati sam. Imamo veliko različnih naprav, s katerimi komuniciramo, od klasičnih ladijskih do satelitskih ter oprema za reševanje, ki jo uporabljamo.

Imamo naprednejše vaje, med katerimi se z ladjo prihaja v neko pristanišče. Morajo se javiti, en študent igra vlogo VTS, Vessel traffic

service, ki usmerja in daje dodatna navodila. Ta komunikacija je še posebej pomembna pri reševanju na morju, saj na večini večjih trgovskih ladij nimamo ne gasilcev, ne prve pomoči, tako da morajo pomorščaki obvladovati tudi to področje. V kolikor pa je situacija resnejša, kjer potrebujemo medicinsko pomoč, pa morajo vedeti, kako s pomočjo komunikacijskih sredstev stopiti v stik z dežurno medicinsko ustanovo, ki jim daje navodila, kako ukrepati.

Potem ima ladja še pogonski stroj. Ladijska strojnica je energetska tako obsežna, kot celotno mesto in tudi tukaj se mora znajti. Naslednja situacija je, da ladja doživi nesrečo in trči ali nasede, mogoče prebijemo tank goriva. Imamo tudi simulator za širjenje oljnih madežev.

Kako velike ladje lahko priplujejo v koprsko pristanišče?

V naše pristanišče lahko priplujejo skoraj največje ladje na svetu. Največje ladje so dolge do neke 400 metrov, k nam so prišle že 370-metrške ladje. S tega vidika tudi podaljšujejo prvi pomol. Vse večje spremembe, ki so se dogajale v Luki Koper, smo mi na simulatorju najprej testirali. Najprej smo zasnovali virtualno pristanišče in preizkusili, če so te spremembe mogoče.

Katera pristanišča na svetu so še posebej zahtevna za vplutje?

V nekaterih pristaniščih je bolj težko pristati kot v drugih. Težka so posebej pristanišča z dolgim vhomom ali dolgimi pristopi, kot so v Singapurju, Hong Kongu in San Pedru. Tudi pristanišče Rotterdam je takšno. Pri večjih pristaniščih je tako, da preden prideš do priveza, moraš mimo številnih drugih bazenov. Za koprsko pristanišče je značilen kratek pristop in kratki bazeni. Zahtevno pa je med nevihtnimi obdobji, ko je zelo težko napovedati nastop tramontane. V Kopru ladje velikokrat vplujejo pri zelo močnem vetru saj vetrovne razmere niso enostavne.

Na kaj morajo biti najbolj pozorni pri vplutju?

Ladje so izredno velike in težke, imajo veliko inercijo in se počasi zaustavljajo. Najbolj pomembno je, da pilot pravočasno pride na ladjo. Najprej se mora pripeljati s čolnom in splezati po vrhni lestvi na ladjo. Ladja na tisti točki, kjer se mora pilot vkrcati, naj ne bi imela večje hitrosti od petih vozlov. In ravno to je bil problem v zadnjih dveh letih, ko smo imeli kar nekaj resnejših situacij, ko so nekatere ladje

vplule z zelo veliko hitrostjo, celo z 10 ali 11 vozli mimo pilotske postaje, tako da se pilot niti ni mogel pravočasno vkrcati. Prav tako je takšno vkrcanje nevarno. Lansko leto smo imeli tanker poln goriva, ki je prišel čisto do obale s hitrostjo 10 vozlov in pilot je v zadnjem hipu odvil v desno in preprečil nesrečo. Potem smo imeli še dve kontejnerski ladji, ki sta se v zadnjem trenutku zaustavili. Po drugi strani pa je prepočasno ladjo nemogoče manevrirati. Pri večjih hitrostih vlačilci samo spremljajo ladjo, ko pa ladja izgubi hitrost, jo vlačilec usmerja.

Drži, da se med plovbo izgubi veliko kontejnerjev?

Ja, drži. Nekoč so ladje vozile 4.000 kontejnerjev, danes ladje vozijo 24.000 kontejnerjev. Ko priplujejo v izredno slabo vreme, se začne naprej resonančno zibanje in lahko se zgodi, da popustijo vezi in kontejnerji padejo v morje. Ti še kar nekaj časa plujejo na gladini ter so zelo nevarni za druga plovila. Nato se potopijo.

Se katera stvar zdi študentom še posebej težka?

Študentje se radi usposabljaajo na simulatorju, težja se jim zdi teorija in kakšne težke situacije na morju, npr. izogibanje trčenja na morju, predvsem pri slabi vidljivosti.

NOV DOM KIPOV VOJCA SODNIKAR PONISA - SVOJCA

Vojc Sodnikar Ponis (1959-2019) je obalni kipar, rojen v Ljubljani. Vse od začetka ustvarjanja ga je zanimal kamen. Od prvih, še figuralnih kipov, je na koncu svojega ustvarjalnega obdobja zašel v abstrakcijo, ki je vsa povezana z okolico v kateri je ustvarjal. Narava, morje, kamen in svetloba. V skladu z njegovimi željami in željami vdove Grazziele Ponis Sodnikar, so njegovi kipi dobili dom na domačiji njegove sestre. Atelier Svojc na zraku je sedaj odprt s pomočjo Italijanske skupnosti Piran. Vojčevi kipi so dobili nov dom, mi pa novo Forma Vivo.

ELEKTROCENTER

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganeljska c. 6, Koper • www.elektro-center.si

GLEDALIŠČE SE SELI NA SPLET

Gledališče Koper se je ponovno preselilo na splet. Na kanalu YouTube bomo pod naslovom Moč igre lahko našli različne dogodke, med njimi ponovno tudi program za otroke. Veselijo se srečanja z vami na spletu, še bolj pa ponovnega obiska na Verdijevi v Kopru, takoj ko bo to mogoče.

Iz predstave Začetek (Jaka Varmuž)

Zahvala predsednika Boruta Pahorja kolektivu Gledališča Koper (Dean Grgurica)

Festival Pri Svetilniku (Dean Grgurica)

Ne bo praznih sedežev - Covid gledalci Gledališča Koper (Matej Sukič)

Šelestenja

VIDEO STREAMING
(SPLETNI PRENOS V ŽIVO)
(STREAMING DAL VIVO)

Truscio

Do/fino al 12. 12. 2020
Ob/alle 19.30

Facebook:
Visit Koper, Center mladih Koper,
eKoper, Radio Koper

KOPER
CAPODISTRIA

RTV
SLO

Radio
Koper

Jskd

Dorjan Marušič

COVID 19 PONOVO,
VERJETNO NE ZADNJIČ

Pred dobrim tednom sva z urednikom Tomažem v sončnem Portorožu ob kavi modrovala o vsebini kolumne. Da bi bila izzivalna tema o javnem in zasebnem sva menila, a sklenila, da je COVID-19 preveč aktualen. In res, Slovenijo in celotno Evropo je preplaval drugi val epidemije. Ob tokratnem pisanju o virusu se bom usmeril v predikcijo ter odnos med stroko in politiko, ob tem ne bom izpustil odnosa med vsevedi in stroko.

Začel bom šaljivo. Na bolnikovo vprašanje o trajanju epidemije mu zdravnik odgovori: »Ne vem, nisem (več) politik!«

Na dan, ko se je žal tudi Obalno-kraška regija zlila v rdečo Slovenijo je verjetno večina končno spregledala, da gre zares. Drugi val je prekril Slovenijo, vse naučeno iz uspešnega obvladovanja prvega vala ni bilo dovolj. Pozabili smo, da je ključni element uspešnega spopadanja z epidemijo pravočasnost. Vse od zadnjih dni avgusta sledimo zamiku političnih ukrepov na glasne pozive stroke. Začelo se je s pozivi k zaprtju meje z južno sosedo, nato s stalnimi strokovnimi pozivi na uvedbo strožjih ukrepov, do včerajšnjega osebnega mnenja ministra za zdravje o popolnem zaprtju. Končno je vlada »uslišala« ministra za zdravje in stroko. Lahko razumem, da je težko sprejeti odločitev z velikimi posledicami na posameznika in vse družbene podsisteme. A prav hitrost, striktnost in rigoroznost ukrepov je ključna, ko je rast okuženih eksponentna.

Izbruh epidemije je strnil in povezal široke in pisane skupine strokovnjakov, odprl je polje sodelovanja in možganskih neviht, od snovanja napovednih modelov do izdelave zaščitnih predmetov. Omogočil je izpolnitev želja velike večine strokovnjakov, želje po napovedovanju. Epidemiološke karakteristike virusa so ob upoštevanju dimenzije okolja, socialnih in kulturnih navad omogočile branje in napovedovanje prihodnosti. Prav to bi moralo predstavljati most med strokovnjaki, odločevalci in prebivalci.

Današnje število okuženih bo imelo posledice šele čez dober teden dni, morebitno

obvladovanje današnje situacije nas zato ne sme zavesti. Ob dejstvu, da se je v zadnjih šestih dneh podvojilo število pozitivnih, naj bi čez teden dni vsak trinajsti danes okuženi potreboval zdravljenje v bolnišnici in vsak šestdeseti v enoti za intenzivno terapijo. To pomeni dodatnih 120 bolnikov v bolnišnicah in 25 bolnikov na intenzivni enoti čez teden dni. Napovedi scenarijev so seveda odvisne od učinkovitosti ukrepov, žal je tiste pred tednom virus z lahkoto presegel in zdravstveni sistem se danes naprej šibi. Strogo upoštevanje uvedene zaustavitve življenja v naslednjem tednu bo v najboljšem primeru omogočila zaježitev rasti bolnikov v zdravstveni sistem, saj naj bi takrat, ob dosedanjem poteku epidemije, za zdravljenje bolnikov v Sloveniji potrebovali posteljnih kapacitet za skoraj tri Izolske bolnišnice, samo za intenzivno zdravljenje pa njeno dobro polovico. Nesmiselno je izgubljati vrstice o projekciji črnega scenarija na polovico novembra, v kolikor ne bo uspeha zaustavitve javnega življenja, saj so že napisane kratkoročne zastrašujoče. Zavedati se namreč moramo, da se uspeh ukrepov pokaže šele po dveh tednih.

Ob vsaj dveh desetletji dolgem spoznanju šibkosti našega zdravstvenega sistema, je prav epidemija dokončno razgalila kadrovske podhranjenost. Ob spopadu z razsežnostjo epidemije drugega vala je predpogoj ustrezno število usposobljenega kadra, znana izjemno visoka etika in morala našega zdravstvenega osebja lahko ne bo zadoščala. Moramo se izogniti scenariju, kjer bodo naši zdravniki na koncu svojih fizičnih moči in pred velikimi etičnimi dilemami koga zdraviti. Spomladanski posnetki bolnišničnih oddelkov in intervjujev sosednje Italije bi nam morali biti zato živo pred očmi.

Zato ne velja izgubljati časa s poslušanjem samoooklicanih veleumov in njihovih argumentov nepreverjenih spletnih novic. Prehitro bo namreč skoraj vsak v Sloveniji poznal vsaj enega, ki je okužen. V kolikor bi večina uporabljala aplikacijo OstaniZdrav, bi to morda že spoznali.

Zato velja samo eno. Vsak posameznik naj se pri sebi vede, kot da je pozitiven: razkužuje roke, nosi masko in drži socialno razdaljo. Kot da je pozitiven, da ne bo okužen! Doklej tako? Ne vem, a upam da bomo na Obali prihodnje poletje spet zaužili vse naše dimenzije - modrino neba, prostranost morja in toplino sonca. To kar nas ljudi z Obale krasi in nam daje radost in dolgoživost. Morda smo tudi zato tako dolgo zdržali v oranžnem. A o tem morda kdaj prihodnjič.

Ostani(mo) zdrav(i)!

Boris Šuligoj

VSE SE DA

Ste se že kdaj vprašali, zakaj se nekaterih stvari v Istri nikakor ne da speljati? Na primer nove železnice do morja, obalne hitre ceste ali tranzitne ceste v hrvaško Istro, vodovoda, ... Pipe so ostajale poleti suhe že sredi osemdesetih prejšnjega stoletja. In že tedaj so imeli v Piranu in Portorožu preglavice s parkirišči. Poleti so plaže pretesne, letos so bile še posebej. Vsaj 20 let govorijo o sramoti v Jernejevem kanalu. Vsaj 20 let govorijo tudi, kako bodo gradili kolesarske steze. In vsaj tri leta obalna cesta čaka na nove načrte za tako imenovano slovensko plažo. Pa se potem čudimo, zakaj ne zmorejo narediti enega ali dveh pomolčkov! Vsak kamen posebej je problem. Kaj šele utopične zamisli zanesenjakov o umetnem otoku! V tem delu Istre smo imeli zelo različne župane. Eni so bili boljši govorniki, drugi so znali bolje zavijati rokave. Ampak niti najboljšim ni uspelo bistveno premakniti v uvodu naštetih šibkih točk. Gre seveda za ključne razvojne točke tega prostora. Če ne bi imeli pristanišča, najbrž niti avtoceste do Kopra ne bi bilo. Pred dnevi so začeli v vzhodni Sloveniji graditi posamezne odseke tretje razvojne osi. Zahvaljo se lahko predvsem zelo vztrajnim političnim predstavnikom tistih krajev. Obalno hitro cesto je z ukazom (odlokom) zahteval že jugoslovanski predsednik Josip Broz leta 1970. Prostorski načrt za tranzitno cesto v hrvaško Istro (Koper - Šmarje - Dragonja) so začeli pripravljati pred 16 leti, ko je Slovenija sprejela program priprave državnega lokacijskega načrta. Osnutek tega načrta so javno razgrnili in obravnavali pred štirimi leti, a po vsem tem času država še ni pripravila stališč do pripomb iz tedanje javne razgrnitve. Če bo torej država potrebovala 20 let za sprejem uredbe o prostorskem načrtu, bo skoraj gotovo potrebovala še 20 let za njegovo uresničitev. Štirideset let za strateško cesto? Dajte no! Ker ne gre samo za cesto, temveč za najmanj deset podobno ključnih korakov, ki bi omogočili temu prostoru premik, se je treba vprašati in jasno odgovoriti, kdo zavira vse to. Ni res, da se ne da! Ampak nekdo nečesa noče, ali pa res ne zna. In niso krivi samo zunanji (kot denimo pri vodnem viru s Krasa za Istro). Pri piranskih garažnih hišah sploh ne. Malo županom je uspel vsaj majhen korak z garažnimi hišami. Zato večina politikov, ki so jim tukajšnji volivci zaupali mandat, ni izpolnila zaupanja in pričakovanj. Sicer pa ima Kreslin prav: »Vse se da!« (Samo ne v slovenskem delu Istre.)

Nina Ločniškar

PISMA Z DANSKE

Branje in poslušanje o koroni ter ukrepih je postal neizogiben del našega vsakdana. Zato se bom tokrat dotaknila teme, ki je zaradi posledic epidemije morda še bolj aktualna, kot je bila pred letošnjim apokaliptičnim letom. Denar, cene in popusti. Pred časom, ko so bili na slovenski ambasadi v Kopenhagnu še pogosti dogodki za Slovence v Skandinaviji, sem se udeležila predavanja Slovencev izobraženih v tujini. Na moje (ne preveliko) presenečenje, je bila glavna rdeča nit predstavitev vseh študentov finančna stiska. Kako je težko kot študent oz. mladi raziskovalec brez obštudijskega dela preživeti iz meseca v mesec v enem dražjih mest v Evropi. Najem stanovanj naj bi bil predrag za študente, pivo v lokalu si lahko privoščijo le za posebne priložnosti (stane približno 6 evrov), kavo prav tako (od 4 evre naprej), da o najbolj popularnem prigrizku na poti – hotdogu, sploh ne govorimo (5 evrov). Že sama pot iz predmestja do centra z javnim prevozom stane tudi do 5 evrov. Kako si potem lahko normalno življenje privoščijo danski študentje? V živilskih trgovinah vam bo na blagajni nemalokrat postregel 14-letnik, saj veliko Dancev dela od 14. leta naprej. Ko postanejo polnoletni, se skorajda brez izjeme vsi odselijo od doma in postanejo finančno kar se da neodvisni od svoje družine. Študij je na Danskem tako kot v Sloveniji za vse brezplačen, vsak študent dobi tudi mesečno državno štipendijo (kot tujec jo lahko dobiš pod pogojem, da poleg študija delaš vsaj 10 ur na teden). Poleg tega študentje tudi pridno delajo in tako zaslužijo dovolj, da živijo v Kopenhagnu, ob vikendih spijuje tudi kakšno pivo ali dva in med počitnicami potujejo po svetu. Skoraj da državni šport pa je tudi iskanje dobrih popustov ter kupovanje rabljenih oblek ter pohištva. Danska različica naše Bolhe je polna stvari, za katere ne bi nikoli pomislila da so vredne prodaje. A ljudje kupijo marsikaj – od starih, še blatnih tekaških čevljev, pa do počenih pepelnikov, ki več kot očitno niso bili kupljeni in so nekoč krasiли mize pivnic. V mojem lokalnem supermarketu sem med enim od tedenskih nakupovanj živil opazila, da ima vsak tretji kupec v vozičku ogromnega plišastega medveda. Meter in pol visoke medvedke so kupovali stari, mladi, družine ter prijatelji. In to le zato, ker je bil znižan za 50%. Nismo se bližali božičnemu času, dvomim tudi, da so imeli vsi doma malčke z blizajočim se rojstnim dnem. Preprosto niso se mogli upreti tako dobri kupčiji. Veliko takšnih predmetov potem po polni ceni konča na strani Facebook marketplace ali na njihovi Bolhi. In s tem, ko na vsakem koraku oprezajo za popusti ter iščejo možnosti malih zaslužkov, vsak mesec prišparajo tudi za nekaj klobas ter tortic ob glavnem kanalu Kopenhagna.

Andrej Mrevlje

STRIC IZ AMERIKE

“Covid, covid, covid! Vedno ta covid, kot da ni drugega na svetu. Videli boste, kako bo 4. novembra, dan po volitvah, covid izginil s površja.” Donald Trump leta po Ameriki kot za stavo. Obišče po tri zvezne države na dan, njegove postojanke so letališča, na katerih organizatorji postavijo tribune in jih napolnijo z množico Trumpovih podpornikov. Mnogi med njimi so brez mask, množice so v tesnem stiku med seboj, kar je idealno za širjenje virusa. Kot tisti sprejem v vrtničnem vrtu Bele hiše ob koncu avgusta, ki je v analih covida ostal zapisan kot big-spreader dogodek. Skratka, visoki predstavniki Trumpovega režima so se brez mask objemali in poljubljali, ko so praznovali imenovanje nove vrhovne sodnice in na ta način okužili vsaj 34 ljudi, vključno s predsedniškim parom. Zato zdaj, ko se volilna kampanja bliža koncu, postaja jasno, da Trumpa ne skrbi Joe Biden, temveč covid. Če je Trump razumel karkoli, je to, da bo najverjetneje njegov Waterloo epidemija koronavirusa. Kot vse njegove nasprotnike, Trump tudi covid tlači v prah, se nad njim osaja in istočasno trdi, da je virus že premagan, kajti če ne bi bil, bi v Ameriki danes imeli že dva milijona mrtvih. Trump trdi, da je s prepovedjo poletov iz Kitajske rešil Ameriko epidemije, da bi mu morali biti Američani hvaležni. A ti, razen 40 odstotkov Trumpovih volilcev, ne mislijo tako in se organizirajo. Zgolj deset dni pred volitvami, so v Združenih državah zabeležili 85.000 novih okužb, kar je največ od začetka epidemije. Številke rastejo in ne padajo, kot je pred nekaj meseci napovedoval in upal Trump. Po napovedih strokovnjakov, bodo številke obolelih v naslednjih mesecih še višje, medtem ko že zdaj za covidom vsak dan umre 1.000 Američanov. Zaradi števila žrtev, zanikanja obstoja in nevarnosti virusa, nasprotovanju strokovnjakom in znanosti, bi moral Trump, ki ni storil ničesar, da bi svoje državljane zavaroval pred epidemijo, končati v Haagu, na sodišču za zločine proti človeštvu. Teden dni pred volitvami obstaja verjetnost, da so Američani že izvolili predsednika. Toda tega mi opazovalci, kot tudi volilci, seveda ne moremo vedeti z gotovostjo. Po pošti ali predčasno je volilo že skoraj 60 milijonov Američanov, kar je 45% od napovedane 65% volilne udeležbe, najvišje v zadnjih stotih letih. Zakaj tako visoka volilna udeležba, kdo so volilci, ki so množično pohiteli na volišča, ali pa mesec pred rokom odposlali svoj glas po pošti? Ankete Joe Bidna postavljajo na prvo mesto, vendar pa analiza obstoječih podatkov kaže, da ima Biden nič ali zelo malo pri uspehu. Biden vodi v državah, kjer je pred osmimi leti vodil Barack Obama in kjer so pred štirimi leti volivci zavrnilili Hillary Clinton. Zaradi covida so demokrati izbrali predčasno glasovanje in se izognili okužbam v prostorih in v dolgih vrstah pred volišči. Ko je Trump pred mesecem dni zagrozil, da glasov po pošti ne bodo upoštevali, so Američani vzrožili in zdaj množično volijo. Novega predsednika bo tako izvolil COVID-19.

Katja Pegan

SRBIJA

Pred dnevi, ko je bila Slovenija še rdeče-oranžna, sva se z mlajšim kolegom odpravila v Srbijo, ki je bila takrat zelena, na sestanek združenja festivalov »regiona«. To običajno pomeni »nekdanjih jugoslovanskih republik«. Glavna oseba tega združenja je znamenita Vida Ognjenović, režiserka, pisateljica, profesorica igre, intelektualka, demokratka. Gospa je svetovljanka in nesporna gledališka avtoriteta. Njena človeška moč in politična drža sta navdihujoči. Mlajši kolega, ki naj bi o našem srečanju napisal članek, je ne pozna. Ker je pot do Novega Sada dolga, zgodb iz naših gledaliških sodelovanj pa veliko, je najbolje, da si ustvari svoje mnenje sam. V Novem Sadu so pravkar končali s sestankom uredništva osrednje gledališke revije in sedijo v prijetnem lokalu. Pijejo, kadijo in govorijo. Povem, da kolega piše članek o Vidi in združenju in da naj mu kaj povedo o njej, ker ga je že malček strah. In potem v značilnem epskem slogu odgovorijo: »Če bi bila Vida leta 1941 že formirana oseba, in ne komaj rojena, bi druga svetovna vojna trajala tri leta manj, ker bi Vida »ubila boga« v Hitlerju!« In ko ji naslednji dan po sestanku ob kavi to povem, se žalostno nasmehe in pravi: »Če bi le imela takšno moč ...« Prosim jo, naj nam pove, kako je bilo leta 1991, ko so se demonstranti povzpeli na balkon Narodnega gledališča, ki ga je takrat vodila. Pripoveduje o kaosu, vojaki, o tistem stresnem dnevu, ko se je morala odločiti hitro in po vesti. Potem pove, da se je naslednji dan zjutraj vrnila v teater, pozdravila vojake ob tankih, odklenila vrata in zagledala vratarja, ki jo je vprašal: »Vam prinesem kavo, Vida?« »Hvala Pedža, sem jo že pila.« On pa spet: »Vam prinesem kavo?« »Ne, hvala,« in odide v pisarno. Čez čas potrk na vratih pisarne. Vstopi Pedža: »Vam prinesem kavo?« »Pa ljubi bog Pedža, rekla sem vam, da ne.« In takrat vidi, da ji prinaša kavo, ki ima pod šalčko listek. Na njem je pisalo: »Vaša pisarna je ozvočena!« Ko drviva med ravnici proti Sloveniji, mislim na Vido in Pedža. Pred več stoletji je Cicero o nijuju povedal: »Temelj pravičnosti je zvestoba, to je trajnost in resničnost besed in dogovorov.«

NIHČE NE UIDE NEKAZNOVAN

Kar nekaj časa smo spremljali neslavni trend povečanja števila kraj električnih koles na Obali. Pred nepripravo niso bili varni tako turisti kot domačini. Sedaj je zgodba končno dobila epilog.

Policijski postaji Koper in Izola sta v času turistične sezone obravnavali več tatvin koles in električnih koles. Tatvine so storilci izvrševali predvsem s parkirišč za kolesa ali z nosilcev vozil, kamor so bila kolesa nameščena. Na podlagi zbranih obvestil so policisti Policijske postaje Koper ugotovili, da je osem tovrstnih kaznivih dejanj izvršil 27-letnik, prebivalec Kopra. Poleg tatvin koles je izvršil še več drugih kaznivih dejanj in sicer tatvine različnih artiklov iz trgovin, tatvino nahrbtnika z vsebino, goljufijo in odvzem motornega vozila. V enem primeru sta mu pri izvršitvi tatvine pomagala še 36-letnik in 40-letnik, oba iz okolice Kopra.

Po poročanju Policijske postaje Izola je isti storilec tudi v Izoli ukradel tri kolesa, poleg tega pa je izvršil še dve tatvini različnih artiklov iz trgovin. V enem primeru mu je pri izvršitvi kaznivega dejanja pomagal 40-letnik iz okolice Kopra. Skupna vrednost odtujenih koles v Izoli je 4.700€, v Kopru pa približno 12.000€. Skupaj je torej ukradel za skoraj 17.000€ vredna kolesa, vendar pa preiskava še ni zaključena.

Policisti so opravili preiskavo stanovanjskih in

drugih prostorov, ki jih storilec uporablja. Pri tem niso našli predmetov, ki si jih je pridobil s kaznivimi dejanji. Zoper osumljenca so podali kazenske ovadbe za 25 kaznivih dejanj. Po zaključenih policijskih postopkih je bil priveden na zaslišanje k preiskovalnemu sodniku Okrožnega sodišča v Kopru, ki je zanj odredil pripor. Policisti so ugotovili, da je ukradena kolesa takoj po izvršeni tatvini prodal naprej, zato s preiskavo kaznivih dejanj nadaljujejo v tej smeri.

O trendu kraj električnih koles sem povprašala Alena Vadnova, direktorja trgovine Axle v Kopru. Pravi, da v letošnjem letu niso presegli lanske prodaje električnih koles, saj taki nakupi ponavadi niso impulzivni in so največkrat odvisni od razpoložljivih sredstev posameznega kupca. Cene električnih koles se v povprečju gibljejo okoli 2.000€. Seznanjen je s povečanjem števila kraj. Prepričan je, da so električna kolesa aktualna predvsem zaradi interesa in denarja. Preprodajalcem je prioriteta na hitro zaslužiti, četudi gre za precej nizke zneske. Svojim strankam vedno svetuje, naj svoja kolesa ustrezno zaščitijo. Priporoča kvalitetne ključavnice, ki naj bodo vredne vsaj tri odstotke vrednosti kolesa.

Preventivni ukrepi v jesenskem času

Kot je moč opaziti, nismo nikoli popolnoma varni. Prihajajo krajši dnevi, s tem pa tudi sezona povečanega števila tatvin v stanovanja in hiše. Za bralce smo izpostavili nekaj preventivnih nasvetov za zmanjšanje možnosti kraj.

V jeseni, ko so dnevi krajši, se praviloma poveča število vlomov v stanovanja in stanovanjske hiše. Tatvine so praviloma izvršene popoldne in zvečer, ko so oškodovanci odsotni. Storitve vlamljajo skozi okna ali vrata stanovanjskih hiš ter iz njih krajejo predvsem denar in nakit. Po statističnih podatkih so storilci predvsem moški, stari med 24 in 54 let, medtem ko so žrtve največkrat starejši nad 64 let. V zadnjih letih se načini storitve vlomov v stanovanjske objekte niso bistveno spremenili. Najpogostejši načini vlomov so tako še vedno lomljenje ključavnic, vlom na vzvod ali s silo telesa, razbitje steklenih površin in razne nepredvidnosti lastnikov (puščeni ključi, dostopne lestve, ipd.). Poznamo tudi primere vlomov v stanovanjske objekte s plezanjem v višja nadstropja stanovanjskih stavb. Storitve opazujejo

objekte, v katerih so odprta oz. priprta okna ali balkonska vrata v nižjih nadstropjih. Še posebej so pozorni na znake, s katerimi sporočamo, da smo odsotni, kot so nalepljena sporočila na vratih, sporočila na telefonski tajnici, polni poštni nabiralniki in spuščene rolete. Pred daljšo odsotnostjo bodite previdni in premišljeni.

- Vrednejše predmete shranite v hišne blagajne
- Poskrbite, da so predmeti, ki bi jih lahko storilec uporabil, pospravljeni in težko dosegljivi (lestve, orodje, ...)
- Ključev ne puščajte na "skritih mestih", kot so nabiralniki, predpražniki, lončki za rože
- Objektov ne puščajte v stanju, ki kaže na to, da nikogar ni doma
- Poskrbite, da na telefonskih odzivnikih nimate sporočil, iz katerih je razvidno, da vas ni doma
- Izklopite telefon iz omrežja
- Zapirajte okna in zaklepajte vrata, tudi na pomožnih objektih
- Pod okna posadite vrtnice ali druge rastline z bodicami, ki bodo za storilca nepričakovana ovira

Najboljša kombinacija zavarovanja imetja je tehnično varovanje (alarmi), vaša previdnost ter pomoč sosedov, prijateljev in znancev. V prvi vrsti lahko najbolj pomagajo prav osebe, ki so vam blizu in jim zaupate. Pomembno je vzpostaviti vtis, da je nekdo v hiši ali stanovanju, zato jih prosite, da v vaši odsotnosti:

- Praznijo poštni nabiralnik

- večkrat parkirajo na vašem dvorišču
- pustijo svoj avtomobil na vašem parkirnem prostoru
- občasno na vidnem mestu sušijo perilo

Previdnost pa ni odveč tudi takrat, ko ste sami doma, predvsem starejši in otroci. Zaklepajte vrata, ne odpirajte jih neznanecem, vedno imejte zataknjeno varnostno verižico na vratih in na vhodih uporabljajte domofone ter kukala.

V primeru vloma si zapomnite, da se z vlomilcem nikar ne spuščajte v fizično obračunavanje. Poskušajte si zapomniti čim več vlomilčevih osebnih karakteristik (barva las, obrazne poteze, način hoje, telesna znamenja in tetovaže). Opazujte, kje se je storilec gibal in kaj je prijemal ter do prihoda policistov pustite kraj nedotaknjen (tako v objektu kot zunaj). Če ob prihodu domov opazite sledi vloma, ne vstopajte, kajti storilec je lahko še vedno v objektu. Ob morebitnem soočenju s storilcem se nikar ne izpostavljajte, zlasti, če je fizično močnejši, oborožen ali pa jih je več – vaša varnost je na prvem mestu.

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

OBALA^{plus} časopis in portal
s pogledom na morje

Oglasi v **OBALAp^{plus}**
e: marketing@obalaplus.si
t: 040 600 700

Oglasi v **OBALAp^{plus}**
e: marketing@obalaplus.si
t: 040 600 700

OBALA PLUS JAVNI POGOVORNI VEČERI

Gost prvega pogovornega večera Obala plus je bil Borut Pahor, v Marezigah 1. oktobra 2020.
S predsednikom sta se pogovarjala člana uredništva Bojana Leskovar in Boris Šuligoj.

Pred dvorano Rudolfa Bernetiča, ki jo upravlja Krajevna skupnost Marezige, se je zbralo več ljudi, kot jih je smelo vanjo vstopiti. Pravila NIJZ so tudi za takšne prireditve jasna. 80 ljudi je poslušalo predsednika države, mu zastavljalo vprašanja in se še nekaj minut po dogodku z njim družilo. Za vse, ki si še niste pogledali celotnega pogovora na naši spletni strani www.obalaplus.si, je tukaj nekaj najbolj zanimivih odgovorov.

O sodelovanju z Janezom Janšo

“Dostikrat slišim, da nekritično podpiram sedanjo vlado. Naj rečem, da imava z g. Janšo 30-letno zgodovino sodelovanja. Leta 2008 sva se pomerila tudi za premierski položaj na zelo visokih okopih. Bilo je hudo tekmovanje. Sva pa tudi sodelovala. Mislim, da je moja naloga sedaj, da z vsako vlado, sedanjo, bodočo, kot tudi s preteklimi, sodelujem. Vem, da imate lahko drugačen pogled na delovanje predsednika države. Ampak vam moram nekaj povedati. Če bi predsednik države o vsem povedal svoja stališča, bi imeli samo še enega politika, ki bi imel o vsem svoja stališča, do kompromisov, ki so potrebni v politiki, pa bi bili zelo daleč.”

O žici na meji

“Preko Slovenije je šlo pred leti več sto tisoč ljudi in to je bilo dogajanje, ki ni smelo postati praksa. Iskali smo rešitve, skupaj s postavljanjem žice na meji, ki so se takrat zdele dobre. Vi pa veste, da sem že večkrat rekel, da žica sedaj nima več takega pomena in bi morali razmišljati o alternativah.”

O opoziciji

“Rad bi povedal zelo odkrito, da je za vsako državo zelo dobro, da obstaja jasna alternativa vladi. Vedno sem bil takšnega mnenja. Ne glede na to, kdo je na vladi - tako sem mislil tudi, ko sem bil sam na vladi - je alternativa vedno dobra. Tako imajo ljudje možnost, da vidijo, kakšne so

alternative. Nisem prepričan, da je sedaj jasno, kaj bi bila alternativa, tako personalna (pogovor se je dogajal pred predlogom opozicije, da predlaga za mandatarja Janeza P. Damjana - op. urednika) kot programska tej vladi.”

O presstitutkah

“Ko me sprašujejo o stališčih svojih kolegov in drugih javnih osebnosti, vedno povem, da je vsak odgovoren za svoja dejanja. Jaz skušam v javni prostor vstopati s svojim načinom. Vem, da so tudi tukaj ljudje, ki me ne podpirajo, vendar pa mi nihče ne more očitati, da jih zato naslavljam s kakšnimi nesramnostmi ali neprimernimi izjavami. Zdi se mi, da pripada k moji vlogi, da uporabljam spoštljiv jezik. Tudi, če imava dva diametralno nasprotna si stališča, sva midva odgovorna, da vseeno spoštujemo in čuvava svoje dostojanstvo.”

O instagramu

“Imam nekaj več kot četrtr milijona sledilcev. To me postavlja - mene in mojo sodelavko Petro - med bolj uspešne akterje na družbenih omrežjih. Razen »jezne Alje« (moje šefice kabineta), ki je včasih nezadovoljna s kakšno objavo, sem na svoj profil ponosen. Vodenje spletnih platform je vedno bolj podobno uredniškemu delu. In

prav zato, ker to delo spoznavam na tak način, vedno bolj cenim urednike klasičnih medijev. Vi veste, da se o medijski politiki in medijski krajini ne izjavljam, moram pa povedati, da so za razvoj demokracije mainstream mediji izjemno pomembni, čeprav ne bi smeli podcenjevat moči družbenih omrežij. Za razvoj demokratične družbe pa so klasični mediji še vedno izjemno pomembni.”

Na vprašanje **Bojane Leskovar** o verjetno njegovi najbolj odmevni objavi fotografije na stopnišču v Egiptu pa je dejal: “Vam bom izdal, kako je prišlo do tiste objave. Pred leti smo bili na izjemno pomembnem državnem obisku v Egiptu. Mojo sodelavko po prvem dnevu obiska vprašam, ali v Sloveniji kakšen medij sploh poroča o mojem obisku. Odgovorila mi je, da nihče. Sem ji rekel, da bova sedaj nekaj naredila, da se to spremeni. In tako je nastala tista fotografija na stopnišču prelepe vile v Egiptu.”

O članstvu v SD

Na vprašanje **Borisa Šuligoja**, da se ne želi izjasniti, ali je bližje levemu ali desnemu polu politike, je odgovoril: “Verjetno nihče, ki je danes tukaj, ni pozabil, da sem bil dolga leta voditelj Socialne demokracije. In verjetno se bomo vsi strinjali, da so socialne in tudi krščanske demokracije v neakšni krizi in da bodo morali najti nove odgovore na sedanost. Ampak o strankarskih politikah se ne izrekam.” Na podvprašanje Borisa Šuligoja, ali se bo po koncu mandata vrnil v SD, je še enkrat rekel, da se o strankarski politiki ne izreka in da bo odgovoril na to vprašanje potem, ko bo končal svoj sedanji predsedniški mandat.

Posnetek celotnega pogovornega večera si lahko ogledate na naši spletni strani www.obalaplus.si.

foto: Breda Kranjc

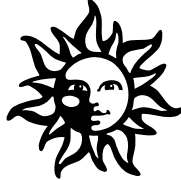

LUKA KOPER

Port of Koper

Slovenske železnice

LIFECLASS
HOTELS & SPA
PORTOROŽ • SLOVENIJA

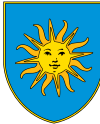
KOLEKTOR

• S D Banka

SPAR

Najboljše iz Istre.

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTA' DI CAPODISTRIA

radio capris

EVROPSKA UNIJA PO MERI DRŽAVLJANOV

Evropska unija se kot celoten svet sooča z vrsto izzivov, med katerimi danes izstopa soočanje z epidemijo COVID-19, ki nas je vse močno prizadela. Tudi aktualna zdravstvena kriza in moje dosedanje delo v Evropskem parlamentu, kjer delujem v Odboru za zunanjo politiko, Pododboru za varnost in obrambo ter v Odboru za industrijo, tehnologijo, raziskave in energetiko, me vedno bolj utrjuje v spoznanju, kako je vpliv EU in evropskih institucij na življenja državljanov vse večji.

Adanašnja Evropska unija na več načinov vpliva na življenja nas vseh, tako pozitivno, kot tudi negativno. Ključni pozitivni učinki temeljijo na temeljnih vrednotah, ki so v srcu ideje EU in za katere se je vredno in nujno politično zavzemati vsak dan. Med negativnimi učinki pa izstopa pretirana birokratizacija nekaterih vsakdanjih dejavnosti. A ko se jezimo na EU birokracijo ne pozabimo, da gre za birokracijo, ki soupravlja procese v 27 državah članicah, v katerih živi preko 450 milijonov ljudi. Res je zato EU eden največjih skupnih trgov, a je tudi več kot to. Evropska unija je največja skupnost demokratičnih držav, kar pomeni, da je njenim državljanom, kljub težavam v nekaterih državah članicah, še vedno na voljo tudi široka možnost demokratičnega vplivanja na sedanost in prihodnost Unije. In sam ravno v tem vidim ključno vlogo vseh nas, izvoljenih poslancev, ki smo in moramo biti posrednik ali glasnik pričakovanj, interesov in ambicij vas državljanov in državljanov. Evropski parlament je, kljub mnogim kritikam, edini neposredno izvoljen organ EU, srce oz. temelj demokratične ureditve EU. Vem, da mnogi vidite EU skozi podobo bruseljskega mehurčka, ki brezosebno, tehnokratsko in odtujeno sprejema odločitve. Sam menim, da ni tako, a to seveda od nas zahteva proaktivnost, od katere je odvisno, kako Bruselj uporabiti v dobrobit in izboljšanje življenja ter blagostanja vseh nas.

COVID-19 in EU

Čeprav so danes naši napor in moči osredotočene na soočenje z epidemijo COVID-19, kjer je na nas, da dosledno spoštujemo vse preventivne ukrepe, s katerimi bomo skupaj omilili to krizo in ohranili svoje ter zdravje nas vseh. A že pri dostopu do cepiva, za katerega, kot ključno sredstvo boja zoper COVID-19 vsi srčno upamo, da bo kmalu na voljo, je EU odigrala ključno in pomembno vlogo. Državam članicam in nam vsem zagotavlja enakopraven dostop do njega. EU je takoj po začetku krize sprostila več deset milijard evrov, s katerimi je državam članicam omogočila financiranje ukrepov za soočanje s posledicami epidemije. S tem je EU še enkrat, navkljub zmedi ob začetku epidemije, dokazala svojo prilagodljivost in odpornost na vse zunanje in notranje preizkušnje. Prav dogajanje spomladi nas je opomnilo, kako pomembna je EU in kako življenjsko soodvisni in povezani smo kot državljani EU, kakor tudi kot družbe in države članice. Seveda so nekatere kritike ob pojavu epidemije na račun EU upravičene, a je ne glede na začetne težave EU dokazala, da se je sposobna odzvati na krize in se z njimi tudi soočiti.

In to zmožnost je dokazala, tudi sedaj, v času, ko zdravstvena kriza še traja, saj je pogled

že usmerila v prihodnost in na čas nujno potrebnega okrevanja. Za ta čas je pripravila oziroma pripravlja enega najambicioznejših in najboljšežnejših programov na svetu. Gre za program Prihodnja generacija EU, katero tvori Večletni finančni okvir (VFO) s **1.073 milijardami** evrov sredstev in Sklad za okrevanje in odpornost (SOO) s skupaj **750 milijardami** posojil in nepovratnih sredstev. Skupaj gre za več kot **1.823 milijard** evrov sredstev. O obeh instrumentih potekajo pogajanja med parlamentom, komisijo in Svetom EU. Ključni cilj vseh instrumentov, ki vključujejo tudi SURE, kjer je **100 milijard** EU namenjenih ohranjanju delovnih mest skozi financiranje skrajšanega delovnega časa, je omiliti posledice krize in omogočiti hitro in kvalitetno okrevanje, tako gospodarsko, kot tudi socialno in širše družbeno. Pozabiti pa ne smemo niti na Sklad za pravični prehod, ki bo zagotovil regijam, katere je prehod k podnebni nevtralnosti najbolj prizadel, uspešno ekonomsko in socialno vzdržano preobrazbo. Preko 100 milijonov evrov bosta iz tega vira prejeli dve slovenski regiji. A ta sredstva, za del katerih se bo EU zadolžila, bodo namenjena tako okrevanju, kot tudi tehnološko-razvojnemu preboju v okviru doseganja podnebne nevtralnosti do leta 2050,

digitalizacije evropskih gospodarstev in okrepitev odpornosti naših družb na različne izzive. Gre torej za ambiciozen program okrevanja in transformacije, ki bo dvignil blagostanje vseh nas in hkrati omogočil državam članicam in uniji, kot celoti, okrepitev globalne konkurenčnosti.

Priprava nacionalnega programa

Pri okrevanju in transformaciji pa bo poleg širšega evropskega okvira, ključnega pomena za uspeh posamezne države članice, priprava ustreznega nacionalnega programa. Program mora na eni strani zagotavljati doseganje skupnih evropskih ciljev, kot so zmanjšanje emisij, modernizacija energetske in prometne infrastrukture, zdravstvenega sistema in infrastrukture, pospešene digitalizacije itd. in na drugi strani tudi konkretne nacionalne reformne in razvojne prioritete. Gre za zahtevno in težko nalogo, kjer glede na prve odzive iz komisije Slovenija ni bila najuspešnejša oziroma ima ponovno težave s pripravo ustreznih programov in projektov. Popolnoma napačen je pristop, kjer aktualna vlada skozi evropske projekte poskuša uveljavljati lastne ideološke cilje. Program mora nujno temeljiti na širokem družbenem konsenzu o razvojnih prioritetah Slovenije, saj bomo samo tako lahko optimalno uporabili razpoložljiva povratna in nepovratna sredstva. Naš cilj mora biti gospodarsko in socialno uspešna družba, ki bo ta sredstva uporabila za tehnološko-razvojni preboj s premišljenim vlaganjem tako v raziskave in razvoj ter inovacije v gospodarstvu, kakor tudi v razvoj zdravstvenega in socialnega sistema. Slovenija in znotraj nje obalno-kraška regija, imata v tem okviru ogromne razvojne potencialne vezane na razvoj turizma ter logistične dejavnosti vezane na Luko Koper. S predvideno transformacijo se razvoj obeh dejavnosti, s preudarnim načrtovanjem in pripravo projektov ne izključujeta. Lahko uspešno, ne samo sobivata, ampak se marsikje tudi dopolnjujeta (razvoj železniške infrastrukture in trajnostne mobilnosti ter turistične dejavnosti). Edino s tovrstnim pristopom lahko zagotovimo družbeni razvoj, ki bo omogočil vsem višjo kakovost življenja, pa naj si gre za mlade, zaposlene, nezaposlene ali upokojece. Zato je vsakršno rokohitrstvo in improviziranje, kateremu smo danes priča pri pripravi programov in projektov ne samo neprimerno, ampak je neodgovorno igranje s prihodnostjo vseh nas.

Vladavina prava

A Evropska unija niso samo evropska sredstva. EU je mnogo več. EU so tudi temeljne vrednote, na katerih temelji vsaka demokratična družba. Nedavno poročilo Komisije o stanju vladavine prava je jasno opozorilo na njihovo regresijo. Poročilo je na podlagi objektivnih kriterijev, uporabljenih pri ocenjevanju vseh držav članic, opozorilo na resne težave nekaterih držav članic, med katere se, pri vprašanju položaja medijev, umešča tudi Slovenija. Zato Evropski parlament, že v prejšnjem sklicu, danes pa še odločneje, zagovarja nujnost oblikovanja evropskega mehanizma pogojevanja evropskih sredstev s spoštovanjem načela vladavine prava. Nesprejemljivo je, da se sredstva, ki so namenjena gospodarskemu razvoju in krepitvi kohezije v uniji, v nekaterih državah članicah zlorabljajo za kršitve temeljnih vrednot, na katerih temelji EU. Mehanizem pa nikakor ni usmerjen zoper države članice ali državljane. Gre za mehanizem, s katerim se želi vladam, ki so odgovorne za kršitve, onemogočiti nadaljnje zlorabe evropskih sredstev. Zato govorimo o t. i. pametnem pogojevanju, ki omogoča, da vsi upravičenci do sredstev ta sredstva prejmejo, medtem ko sredstva razdeljuje glede na obstoječa merila in standarde namesto vlade države članice, ki krši načelo vladavine prava. Torej nihče nikogar ne bo oropal za kakršnoli sredstva in nihče zaradi tega, razen vlade kršiteljice, ne bi bil prikrajšan. Zato ne gre za nikakršno zaroto proti državam članicam, vsa odgovornost ali bo država članica podvržena temu mehanizmu, je v rokah vsakokratne vlade v vsaki izmed držav članic. Ne smemo pozabiti, da se s spoštovanjem načela vladavine prava mehanizem ne uporabi, v kolikor pa pride do kršitev temeljnih prvin načela prava (v pravosodnem sistemu, neodvisnosti regulatornih institucij, omejevanju svobode medijev, rušenju

demokratičnega sistema ravnesij in zavor, ...), potem se ta aktivira. Ko govorimo o vladavini prava, govorimo o temeljih vsake sodobne demokratične družbene ureditve in žalostno je, da v 21. stoletju v EU o tem razpravljamo. Temeljna ideja ustanoviteljev EU je bila, da so vse države članice nedvoumno demokratične države, ki sledijo najvišjim demokratičnim načelom in standardom. A kot lahko vidimo danes, temu ni tako.

Prenovimo Evropo

Naj poudarim, da namen parlamenta ni oviranje potrditve VFO in SOO, kot se zlonamerno poroča v delu slovenskih in evropskih medijev. Nasprotno, prve pobude o oblikovanju sklada za okrevanje so prihajale prav iz evropskega parlamenta in naše politične liberalne skupine Prenovimo Evropo (Renew Europe). Gre za uresničevanje enega izmed temeljnih poslanstev vsakega demokratično izvoljenega parlamenta. In parlament bo v pogajanjih s Komisijo in Svetom EU uresničil svoje temeljno poslanstvo na način, da bo zagotovljeno tako gospodarsko in socialno okrevanje EU, kakor tudi, da bodo ustrezno varovane temeljne demokratične vrednote na katerih temelji EU.

Dovolite, da vas na koncu, dragi bralci, ponovno pozovem k spoštovanju vseh epidemioloških ukrepov. Tem moramo slediti ne zaradi aktualne vlade, niti navkljub njej, ampak predvsem zaradi vseh nas. Epidemija je ponovno izpostavila pomen zaupanja med posameznikom, skupnostjo in državo. Samo kot posamezniki, ki smo odgovorni del skupnosti in države bomo omogočili, da premagamo epidemijo.

POKUKAJMO V KUHINJO ZNANIH OBRAZOV

Tomaž Klepač

Klara Beltram

le te kot branje poezije. Pa začnimo!

»Tisto, ki se hrani s tekočino, je iz angleščine dobeseden prevod imena jedi z arabskimi koreninami - Musaqqua'a. In ker obstaja veliko različic musake, najbolj znana se je pojavila v Grčiji, pred približno 100 leti z objavo kulinarične knjige Nikolaos Tselementes, vsaj tako pravi Wikipedia, sem se odločil, da pripravim še eno različico musake, ki pa jo zaradi sestavin ne morem imenovati musaka. Zato sem jo poimenoval Sojaqqua'a - soja, ki se hrani s tekočino. Generalno so najpomembnejše sestavine pri kuhanju dobra volja in pozitivne misli ob pripravi. Tudi pri pripravi Sojaqqua'ae.«

SESTAVINE:

- 6 srednje velikih krompirjev,
- 5 srednje velikih šalotk,
- 2 česna,
- 100 gramov sira (naribanega),
- 165 gramov sojinih koščkov,
- maščoba (olje ali ghee ali maslo – jaz sem uporabil doma pripravljen ghee, po domače prekuhan maslo),
- začimbe : sol – malo več kot običajno, ker imata krompir in soja rada slano; poper, muškatni orešček, majaron, timijan in zgornji zeleni del koromača,

- zelenjava za jušno osnovo: šalotka, košček pora, 3 korenčki, malo zelene, četrt kolerabe, 6 poprovih zrn, sol ter
- preliv: 3 jajca, 200 gramov kokosove kreme (lahko je kisla smetana ali smetana za kuhanje), 100 gramov sira (naribanega), sol, muškatni orešček, poper.

PRIPRAVA:

Najprej se lotimo jušne osnove. Zelenjavo, če je domača, dobro speremo, če pa ni, olupimo in narežemo na poljubno velike koščke. Čebulo – šalotko prerežemo in skupaj s porom pražimo na segreti maščobi toliko časa, da lepo zadiši in porjavi. Nato dodamo še ostalo zelenjavo in zalijemo z litrom tople vode. Počakamo da zavre, zmanjšamo moč in počasi kuhamo dobrih 21 minut.

Medtem ko juhica nežno »brbota«, se lotimo krompirja. Olupimo ga, narežemo na približno pol centimetra debele kolobarje, posolimo in damo za 9 minut kuhat na soparo (previdno, ne sme se preveč »nasopariti«).

Krompir po turški savni pustimo da se umiri in ohladi. Medtem pa z jušno osnovo prelijemo sojine koščke (tokrat sem uporabil tri zajemalke in pol). Tudi sojo dodatno solimo, dodamo

ščepec muškatega oreščka in nežno ter z ljubeznijo premešamo.

Vmes, ko se kuha juhica in se krompir kolobari v turški savni, na drobno narežemo šalotko in česen. Ko se soja napije z jušno osnovo, namastimo ponev in se lotimo priprave čebule (to je v bistvu pomemben del priprave, ker je od čebule odvisen okus soje). Minuto po tem, ko položimo čebulo na segreto maščobo, dodamo sol in ostale začimbe brez muškatega oreščka. Čebulo pražimo toliko časa, da lepo zadiši in nežno porjavi. Nato dodamo še česen (pozor, da se ne prežge). Ko zavohate česen, je ravno prav časa v ponvi. Takrat dodamo namočeno sojo (če

je premočena, jo seveda odcedimo). Vse skupaj še nekaj časa premetavamo v ponvi, da se okusi začinjene čebule lepo združijo in razporedijo med koščki soje.

Vklopimo pečico na 200 °C, z ventilacijo (če ni ventilacije na 220 °C).

Tako. Krompir je ohlajen. Pripravimo pekač. Ga namastimo in položimo prvo plast krompirja. Čez damo prvo plast soje. Potresemo s sirom in potem ponovimo vajo. Zaključimo s krompirjem (upam, da se vam izide). Mene, ker sem musako delal prvič, je spremljala začetniška sreča. In se mi je izšlo »v nulo«.

Pripravimo preliv. Jajca, kokosovo kremo,

nariban sir, sol in muškatni orešček z metlico dobro premešamo in previdno prelijemo čez pripravljeno zloženko krompirja in soje.

Pečica je lepo segreta. Previdno in z ljubeznijo mojstrovino položimo v pečico in pečemo. Po 39 minutah preverite z večjim zobotrebcom, če je krompir pripravljen. In ugotovite, da ni. Musako porinete v pečico še za 9 minut. In jed je pripravljena.

Musako lahko servirate toplo (ne vrelo), lahko pa jo uživate tudi hladno. Zraven dodajte še veliko posodo radiča in dober tek.

VZEMI ME S SEBOJ

SPAR
...toGo

SVEŽE PRIPRAVLJENO
V NAŠI TRGOVINI

SPAR SLOVENIJA d.o.o. Ljubljana, Letališka cesta 26

Rok Dekorti

NJOKI Z RAGUJEM

Zelo pomemben je izbor mesa. Sam zmeraj uporabim dve vrsti, govedino in svinjino. Najboljši so cenejši deli, zame sta svinjska vratovina in goveji bočnik glavni ključ do uspeha.

Meso očistim mren in žil, nato ga ročno zmeljem v kovinski mesoreznici. Majhen nasvet - ko očistite mesoreznico, jo zmeraj natrite z rastlinskim oljem, saj vam tako ne bo rjavela.

Vzamemo veliko posodo z debelim dnom in jo močno segrejemo. Ko je vroča, vanjo vlijemo dve žlici rastlinskega olja, ne oljčnega, ker se bo le prežgalo in mleto meso močno popečemo. Ko je lepe zlato rjave barve in iz njega izpari vsa tekočina, ga vzamemo iz posode, znižamo temperaturo in na ostanke pečenja na dnu posode dodamo soffritto. Soffritto ni nič drugega kot na majhne kocke narezana mešanica čebule, korenja in zelene. Ko zelenjava rahlo postekleni, v posodo vrnemo meso, dodamo nasekljan česen, malo rožmarina in nekaj lističev žajblja. Tu moramo biti zelo pazljivi, saj je potrebno takoj, ko česen zadiši, vse preliti z dobro merico refoška.

Mešamo na močnem ognju, dokler alkohol popolnoma ne izpari. Dodamo malo paradižnikove mezge in zalijemo s poljubno juho. Sam imam najraje zelenjavno, saj je njena priprava zelo enostavna in jo imamo lahko shranjeno v hladilniku ves teden.

Jakost na štedilniku znižamo na minimalno in pustimo, da omaka rahlo brbota približno tri do štiri ure. Vmes večkrat premešamo. Ko je omaka gosta, dodamo sol, poper in nekaj žlic olivnega olja ter pustimo, da se ohladi in v hladilniku počaka na naslednji dan. Tako se bodo okusi še bolj premešali.

Medtem ko se ragu kuha, pripravimo tudi maso za njoke. Očistimo nekaj velikih krompirjev in jih neolupljene do mehkega skuhamo v slani vodi. Ga odcedimo in pustimo na kuhinjski mrežici, da se

rahlo ohladi in gre iz njega čim več pare. Nato ga olupimo in z mečkalcem krompirja zdrobimo na majhne koščke. Dodamo malo moke, rumenjaka in maso zelo na hitro zamesimo. Dlje kot bomo testo mesili, trši bodo svaljki, ko bodo kuhani. Testo nato zavijemo v kuhinjsko folijo in čez noč pustimo počivati v hladilniku.

Naslednji dan testo razdelimo na štiri dele, na pomokani površini ga razvaljamo v dolg svaljek in narežemo na centimeter debele kose. Tako pripravljene svaljke lahko zamrznemo ali takoj skuhamo v slanem kropu. Kuhajo naj se le toliko časa dokler ne priplavajo na gladino. Kuhane njoke z nekaj kapljicami vode, v kateri so se kuhali, odlagamo v mesno omako, ki se greje v kozici na štedilniku. Pokuhamo še kako minuto in postrežemo na toplem krožniku. Seveda ne bo nič narobe, če na vrh naribamo nekaj kozjega sira.

Za lažjo predstavo

RAGU:

- 300 gramov svinjske ribice,
- 300 gramov govejega bočnika,
- dva decilitra paradižnikove mezge,
- trije korenčki,
- tri čebule,
- polovica gomolja zelene,
- trije stroki česna,
- dva decilitra refoška,
- liter zelenjavne juhe,
- vejica rožmarina,
- šop žajbljevih listov,
- sol,
- poper in
- deviško oljčno olje.

NJOKI:

- Pol kilograma krompirja,
- rumenjaka in
- 100 gramov moke.

VRT V NOVEMBRU

Sašo Mejak

Leto se preveša h koncu. November, mesec v katerem smo z mislimi že v prihajajoči pomladi, je prišel, a na vrtu lahko še vedno najdemo kaj dobrega. Pobiramo lahko radiče, blitvo, različne ohrovtne in tudi solate se še kaj najde. V tem času je pomembno, da zelenjavo pobiramo suho, torej po jutranji rosi, do 12h, saj mokre rastline zelo hitro zginejo.

Če je prst še primerna za obdelovanje, lahko posejemo peteršilj, pastinak in korenje, ki jih bomo lahko pobirali zgodaj spomladi. Ko bodo začele temperature padati, zaščitimo zelenjavo s kopreno in tako podaljšamo obdobje, v katerem nas bo osrečevala s pridelkom. Posvetimo se tudi pripravi gredic, počistimo ves plevel, prekopljemo ali obrnemo zemljo in upamo, da nam bo zima postregla z nizkimi temperaturami, ki pozitivno vplivajo na strukturo prsti.

V **zeliščnem vrtu** se v novembru ne dogaja veliko. Če smo pustili rastline da osemenijo, se lotimo pobiranja semen. Pravilno pobiranje semen opravimo v suhem vremenu in pazimo,

da jih spravimo v papirnate vrečke, označimo ter shranimo v suh prostor. Čas je tudi, da pripravimo gredice za spomladansko sajenje in pričnemo s pripravo načrta zasaditve.

V novembru dozori temno modri plodovi čudovite rastline mirta (*Myrtus Communis*). Plodove lahko uživamo sveže ali posušene, saj blagodejno vplivajo na prebavo, odpravljajo napihnjenost in izboljšajo delovanje želodca. Jagode mirte lahko namočimo v žganje in naredimo domači aperitiv. Gre torej za rastlino z veliko uporabnih lastnosti, ki je žal še vedno redka v naših vrtovih.

Sadja je v **sadnih vrtovih** še vedno veliko. Obdarujejo nas kakiji, jabolane, hruške, nešplje, granatna jabolka in pasijonke. Granatno jabolko je zanimivo drevo, ki ga lahko posadimo kot vrtni okras in hkrati uživamo v zdravih plodovih, polnih C vitamina in antioksidantov. V novembru imamo tudi kar nekaj dela v oljčnikih. Oljke se približujejo vrhuncu zrelosti in so zato najbolj primerne za obiranje. Zelo pomembno je, da

med obiranjem in predelavo v torkli preteče čim manj časa.

Okrasni vrt je novembra zelo barvit. Vzemimo si čas in uživajmo v barvnih paletah, ki nam jih jeseni ponuja narava. Ne pozabimo na odstranjevanje odpadlega listja. To obdobje je primerno za sajenje čebulnic tulipanov, narcis in hijacint - pripravimo jim dobro pognojene gredice na sončni legi, da nas bodo spomladi bogato navduševale s cvetjem. Žive meje naj bi bile že porezane, a če temperature še dovoljujejo, lahko tudi to še opravimo.

Travne površine se zaradi obilnejšega deževja bohotijo v vsem svojem sijaju. Kosilnico nastavimo višje, za novembrsko košnjo. Dodamo lahko gnojila z manj dušika in z večjo vsebnostjo kalija, ki je potreben za kvalitetno prezimovanje trate in dober spomladanski zagon. Namakalne sisteme je potrebno izprazniti in iz njih izpihati vso vodo, da si ob nenadnih temperaturnih padcih ne ustvarimo nepotrebnih stroškov.

Z VRTA NA KROŽNIK
DALL'ORTO IN TAVOLA

PREVERJAMO URBANE MITE

Dobra beseda je kot med – sladka za dušo in zdravilo za telo.

Manca Hribovšek

Akacijev, cvetlični, hojev, kostanjev, gozdni, lipov. Izbira je široka. Vsi pa vemo, da govorimo o energijsko bogatem in sladkem živilu, ki marsikoga reši pred prehladom, gripo in drugimi nevšečnostmi, ki nas čakajo v hladnejših mesecih. Med. Gost, lep, tekoč ali kristaliziran, slaček, predvsem pa bogat s številnimi snovmi, kot so encimi, aminokisline, organske kisline, vitamini, minerali in elementi v sledovih ter drugimi bioaktivnimi snovmi. Mažemo si ga lahko na kruh, palačinke, z njim sladkamo peciva in smutije, najraje pa si ga damo v čaj. Če k temu dodamo še kamin, toplo odejo in Netflix, smo že skoraj samo ob misli na to zdravi.

Med je naravna sladka snov, ki ga izdelajo čebele tako, da v cvetovih nabirajo nektar ali pa zbirajo izločke živih delov rastlin ali izločke živali na živih delih rastlin. Zbran material nato pomešajo z lastnimi snovmi, ga shranijo, posušijo in pustijo zoreti v satju. Za zdravega odraslega s povprečnimi potrebami je priporočeno uživanje največ tri do štiri čajne žličke na dan, za otroka pa do dve čajni žlički na dan. Glede medu pa se nam poraja veliko vprašanj, mitov, za katere nismo ravno prepričani, če držijo ali ne. V nadaljevanju sem izbrala nekaj najbolj zanimivih:

1. Dojenčki do prvega leta starosti ne smejo uživati medu. Res je. Otrokom do prvega leta starosti se uživanje medu odsvetuje zaradi morebitnih onesnaženj z bakterijo *Clostridium botulinum*, ki povzroča botulizem. Če bakterija zaide v živila, v ugodnih pogojih tvori strup, ki deluje na živčni sistem tako, da povzroči ohromitve mišic. Je pa med med nosečnostjo dovoljen, saj materino črevesje preprečuje prenos škodljivih bakterij nerojenemu otroku. Vseeno pa je potrebno pozornost nameniti kvaliteti in izvoru medu, ki ga uživate.

2. Kristaliziran med ni več užiten. Ni res. Kristalizacija medu je naraven pojav in ne povzroča nobenih kemičnih sprememb medu ter ne vpliva na njegovo kakovost. Hitrost kristalizacije je odvisna od sladkorne sestave medu (razmerja med glukozo in fruktozo), količine vode v medu in temperature hranjenja. Kristaliziran med utekočinimo v vodni kopeli. Paziti moramo le, da njegova temperatura ne preseže 40 °C, kot je temperatura čebel v panju.

3. Med pomaga pri celjenju ureznin, opeklin. Res je. Med med drugim vsebuje tudi bioaktivne snovi in ima zato protivnetno, antioksidativno, protibakterijsko delovanje. Uporablja se pri zdravljenju opeklin, ureznin in drugih kožnih poškodb. Protivnetno učinkovitost

ima zaradi vsebnosti vodikovega peroksida. Zato si lahko med namažemo na npr. manjše opekline in jih tako ublažimo in delno pozdravimo.

4. Med ima neomejen rok uporabe. Ni res. Rok uporabe medu je pri pravilnem skladiščenju oz. shranjevanju lahko zelo dolg, ni pa neomejen. V Sloveniji imamo pravilnik o medu, kjer so navedeni parametri kakovosti, ki jih med mora izpolnjevati, da je lahko v človeški prehrani. Med moramo skladiščiti v suhem, hladnem (16 °C), temnem prostoru. Sončna svetloba slabo vpliva na kvaliteto medu.

5. Medu ne smemo dati v prevroč čaj, ker izgubi zdravilne in hranilne učinkine. Res je. Mejna vrednost za segrevanje medu je 40 °C. Nad to temperaturo lahko encimi in toplotno občutljivi vitamini, ki jih med vsebuje, razpadejo. Zato moramo pred dodajanjem medu vedno počakati, da se čaj malo ohladi.

Biti priden in deloven kot čebela. Rek, ki drži kot pribit. V Sloveniji je čebelarstvo del naše kulture, ki pa se mi zdi, da ga premalo cenimo in podpiramo. Zato se naslednjič le ustavite pri lokalnem čebelarju in spoštovanje pokažite z nakupom domačega medu in pravilno uporabo le-tega. V pomoč pa naj vam bodo vsi napotki in navodila, ki ste jih pravkar prebrali.

TURISTIČNO ZDRUŽENJE IZOLA

Izola je bila v začetku septembra, kljub prvim pljuskom drugega vala COVID-19 epidemije, resnični otok zakladov. Predstavniki vseh štirih makroregionalnih strategij Evropske unije, od Baltika prek Alp in Donave do Jadranskega in Jonskega morja, so si namreč med Tednom sredozemske obale in makroregionalnih strategij izmenjevali bogate izkušnje in nastavili projekte za Zeleni dogovor EU.

Kako je sploh prišlo do tako pomembnega dogodka? Slovenija, ki je zaradi izjemne geostrateške lege edina evropska država s »sedežem« v kar treh od štirih makroregionalnih strategij, od letošnjega junija do konca maja 2021 predseduje Jadransko-jonski makro strategiji Evropske Unije (EUSAIR). Takrat bo organiziran tudi Forum vseh držav in podpisana Izolska deklaracija na ravni zunanjih ministrov. Ključni partner in operativni izvajalec tega predsedovanja, skupaj z Ministrstvom za zunanje zadeve in Službo vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, pa je ravno Občina Izola oziroma njen Javni zavod za spodbujanje podjetništva in razvojne projekte.

Vrhunska raven dosežena

Izolani so tiste zgodnje sončne jesenske dni srečevali predvsem slovenske strokovnjake za evropske projekte, saj se je večina drugih evropskih kolegov pridružila prek spleta, kar je dogodku dalo prepoznaven »hibridni« značaj. Zaradi odlične priprave in brezhibne tehnologije pa so se vsi udeleženci strinjali, da je bila raven doseženih vsebinskih dogovorov in skupnih projektov vrhunska. Če je namreč v prvih letih makroregionalnih strategij veljalo, da je včasih težko pojasniti njihove konkretne koristi, je izolsko srečanje pokazalo, kako zelo oprijemljivi so že rezultati posameznih projektov.

Tako so na delavnici na temo okrevanja turizma sodelujoči iz močnih turističnih destinacij, kot so Italija, Hrvaška in Grčija, s predstavniki Evropske komisije izmenjali najnovejšo izkušnjo iz časa krize COVID-19 krize. Največ so se razumljivo ukvarjali s možnostmi oživitve turizma po pandemiji s sodelovanjem. Te vsebine bodo vnesene v bodoče razpise za EU sredstva.

Milijarda za zeleno prihodnost

Osrednji dogodek tedna je bila gotovo delavnica Evropske komisije na temo evropskega Zelenega dogovora, ki je potekala s stebrom Kakovost okolja EUSAIR. Cilj EU je zelo ambiciozen - okoljsko in podnebno nevtralna Evropa do leta 2050. Andreja Jerina, nacionalna koordinatorka za makroregionalne strategije, je takole povzela razpravo: »Imamo vse gradnike, da Zeleni dogovor postane resničnost.« Evropska komisija je namreč 18. septembra 2020 objavila razpis v vrednosti več kot ene milijarde evrov, ki bo omogočil razvoj zelene infrastrukture, biodiverzitete in morskega prostorskega načrtovanja.

Prav zato je bila izolska predstavitev, ki jo je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor, zelo pomembna. Nekaj, kar je za »kopno« že dolgo samoumevno, države EUSAIR za morje še nimajo. In prav po zaslugi projekta makroregionalne

strategije bo slovenski načrt usklajen z drugimi državami. »PPN predvideva 150 metrov širok priobalni pas in načeloma 100-metrski kopenski pas, ki pa naj bi ga v podrobnostih določile lokalne skupnosti,« je povedal član skupine za pripravo osnutka Blaž Repe, z oddelka za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani.

Sredozemske izkušnje Izole za celo Evropo

Organizatorji so se odločili, da za leto slovenskega predsedovanja izberejo zeleno jadro kot simbol kakovosti okolja – kot vodilnega na regati enakovrednih štirih »jader« jadransko-jonske regije: trajnostnega turizma, kakovosti okolja, poveztivosti in modre rasti. Zakaj je prav razvoj zelene infrastrukture eden pomembnejših ciljev Evropske unije? Ker je osnova kakovosti bivanja ljudi in zagotavlja številne ekosistemske storitve ter temelje za biotsko raznovrstnost in preživetje človeka. Na konferenci, pod vodstvom Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, so predstavili ranljivost Evrope pri preskrbi s hrano. Če kdo, znamo Sredozemci prav o hrani podučiti druge evropske »zemljanec«.

Teden se je zaključil z razpravo o Strategiji pametne specializacije, ki jo je organizirala Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. Ta strategija je predpogoj za črpanje evropskih sredstev, zato je pomembno, da so strategije pametne specializacije usklajene, da lahko tudi lokalne skupnosti načrtujejo in izvajajo usklajene projekte.

Na koncu se mora vse to poznati ravno v kvaliteti življenja in boljšem standardu občanov. Ali kot je na otvoritvi tedna lepo povezal izolski župan Danilo Markočič - ni naključje, da otvoritvena slovesnost sovпада s praznikom Primorske, obenem pa njene vsebine zadevajo prihodnost kar 70 milijonov prebivalcev jadransko-jonske regije. »Ponosni sem, da bo deklaracija, podpisana ob koncu slovenskega predsedovanja jadransko-jonski strategiji, zapisana kot Izolska deklaracija,« je še dejal župan Markočič.

KLASIČNA GRADNJA ALI MONTAŽNA HIŠA?

Naj že kar na začetku povemo, da odločitev ne bo lahka. Vsak način gradnje ima svoje prednosti in slabosti. Gre za dve povsem drugačni hiši, saj sta načina gradnje drugačna. Oba tipa hiš sta grajena z različnimi materiali in tehnologijami. Poznamo sicer tudi druge tipe hiš kot so pasivne, lesene, ekohiše, nizkoenergetske in druge, a tokrat le o teh dveh.

Kaj je cenejše?

Razlika v ceni ni tako zelo velika, tako da bi težko svetovali, da se odločite za cenejšo možnost. Prednost pri klasični gradnji je predvsem ta, da lahko hišo gradimo postopno in na ta način prilagajamo čas gradnje svojim finančnim zmožnostim. Prav tako pride pri klasični gradnji bolj do izraza lastno delo, saj je velikokrat največji prihranek ravno na tem. Seveda pa je cena odvisna tudi od tega, kakšno hišo smo si zamislili oziroma kakšne so naše želje glede njene končne obdelave.

Kakšne so prednosti montažne gradnje?

Montažna hiša je postavljena hitro, pri gradnji na ključ govorimo od štirih do petih mesecev, medtem ko klasična gradnja traja najmanj dve leti. Ker gre za tako imenovano suho gradnjo, ni potrebno čakati med posameznimi fazami kot pri

klasični gradnji, da se materiali posušijo. Prednost montažne gradnje je bolj transparentna poraba finančnih sredstev, saj ni dodatnih nenačrtovanih stroškov. Pri klasični gradnji velikokrat ni jasno, koliko nas bo celotna investicija sploh stala. Prednost montažne hiše je tudi ta, da nudi toplotno udobje ob manjši porabi energije kot pa pri klasičnih hišah. Tudi stene so tanjše in sama konstrukcija je lažja, kar pomeni, da se montažne hiše pozimi mnogo hitreje ogrejejo in poleti lažje ohladijo. Učinkovite montažne hiše imajo precejšen prihranek pri stroških ogrevanja, tudi do 50 %. Montažne hiše imajo veliko boljši izkoristek prostora kot hiše klasične gradnje. Razlika nastane predvsem zaradi tanjših sten. So zelo zračne, saj večinoma že ponujajo napredne načine prezračevanja. Osnovni element pri gradnji je naraven material, les. Zaradi naravnih materialov, ki se uporabljajo pri gradnji montažnih hiš, so vplivi na okolje manjši in prijaznejši. Pri sami gradnji je manj odpadkov, prav tako se uporabljajo materiali, ki se lahko reciklirajo. Povprečna življenjska doba montažne hiše je vsaj 50 let.

Trg ponuja vsekakor zelo veliko, naj gre za klasične gradnje z zidaki ali montažne hiše. V vsakem primeru lahko na oba načina pridemo do svoje sanjske hiše.

Branko Lončar

Obala nepremičnine d.o.o.
Obala 16,
6320 Portorož
Tel 05 674 10 30
Mob 041 35 22 00
info@obala-nepremicnine.si

Načrtujete prodajo svoje nepremičnine?
HITRO, STROKOVNO IN ZANESLJIVO.

Obala 16, 6320 Portorož
T: 041 35 22 00

info@obala-nepremicnine.si
www.obala-nepremicnine.si

GRADITE?
PRENAVLJATE?

42.316 poslatih povpraševanj

omisli.si

5.632 ponudnikov storitev

lokalni ponudniki, ki jim zaupamo

OHRANIMO POMEMBNO, IZPUSTIMO NAVLAKO

Zakorakali smo v jesen, letni čas pljuč in debelega črevesa. Njuna funkcija, med drugimi, je izmenjava in komunikacija med našim notranjim svetom (mikrokozmosom) in zunanostjo (makrokozmosom), predvsem v smislu zadrževanja tistih vsebin, ki jih potrebujemo (kisik, energijo, čustva, hrano oz. vsa "hranila") ter izločanju vsega tistega, česar ne potrebujemo ali nam škodi, kot so strupi, odpadne snovi in negativna čustva. V psihološkem smislu nam ta proces izmenjave omogoča, da ponotranjimo za nas pomembne izkušnje ter iz svojega življenja izpustimo vse, kar je odveč in nam ne služi več. Če nam opuščanje nekoristnih in škodljivih situacij, oseb in stvari povzroča težave in tega ne zmoremo storiti, bo to storilo naše telo samo. Pokazalo pa se bo v obliki zaprtja ali drugih težav, ki so povezane z debelim črevesom oz. s prehladnimi simptomi (izločanje sluzi, kašelj, itd.). Jeseni so aktivne kozmične energije, ki v človeku spodbujajo dejanja, svobodno voljo, pogum za odločanje, moč za realizacijo, a tudi za opuščanje, izpuščanje ter odpuščanje.

Opuščanje ali izpuščanje odnosov, stvari in situacij, ki so za nas nekoristne, škodljive in ne podpirajo našega razvoja, marsikomu predstavlja veliko težavo. Oklepanje starega in

nekoristnega, neplodno razmišljanje in premlevanje preteklih situacij, avtomatsko ponavljanje nekoristnih dejanj in navad (kajenje, pitje alkohola, odlašanje, ...) niso odraz ali rezultat našega svobodnega mišljenja in odločanja ter nam dobesedno onemogočajo, da bi kvalitetno živeli svoje življenje tukaj in zdaj. Zdaj je pravi čas, da se od zunanosti preusmerimo k notranjosti in se s pomočjo svoje volje posvetimo uresničevanju osebnih ciljev, saj je prav jesen najugodnejše obdobje za krepitev moči volje, ki, kot smo pisali spomladi, domuje v naših jetrih. Tako kot poznamo vaje za krepitev telesa, obstajajo tudi vaje za krepitev volje, zato naj vam predstavim vsaj nekaj enostavnih. Za krepitev volje je koristno v svoji vsakdan vključiti majhna odrekavanja, kot na primer odločitev kadilca, da bo pokadil le eno cigareto na uro, ali pa odločitev, da ob obroku ne bomo spili kozarca vina, ali odločitev, da opravkov ne bomo več odlašali na kasnejši čas, temveč se jih bomo lotili takoj. Karkoli se odločite izboljšati, če boste vajo uspeli izvajati 28 dni, vam bo prešla v navado in s tem prekrila star, škodljiv vzorec. Še ena zanimiva vaja za krepitev volje je ta, da vsak dan ob isti uri napravimo eno nesmiselno dejanje. Tako na primer vsak dan ob 9h odpremo in zapremo okno. Zanimivo, ali ne? Nič nas ne stane poskusiti...

Romina Salvi

Romina Salvi
naturopatinja
Naturopatski center
Aureus
Hotel Laguna Strunjan
www.naturopatija.si
naturopatski.center@gmail.com
gsm: 040 371190

Vse informacije v besedilu so zgolj informativnega značaja in niso namenjene kot nadomestilo za nasvete osebnega zdravnika ali drugega zdravstvenega osebjaja, prav tako ne morejo biti nadomestilo za ustrezno zdravstveno pomoč, zdravniško diagnozo ali zdravniški nasvet, saj niso izrecno potrjene s strani zdravstvenih organov in zato zanje ne moremo prevzemati odgovornosti.

ZDRAVI, MOČNI IN VITALNI V TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

Napovedi kažejo, da bo v letu 2030 kar 16% prebivalcev sveta v starosti nad 60 let, leta 2050 pa kar 22%. Kar se tiče Evrope, bo leta 2030 delež prebivalstva nad 65 let okoli 25%, v Italiji in Nemčiji celo čez 27%.

S starostjo se poveča možnost nastanka različnih bolezni, med najpogostejšimi so sarkopenija (upad mišične mase), osteoporoza (zmanjšana kostna gostota), artroza (obraba sklepne hrustanca) in sladkorna bolezen (previsoka koncentracija glukoze v krvi zaradi okvare trebušne slinavke). Z ustrezno prehrano in vadbo lahko izrazito zmanjšamo nastanek teh bolezni. Nizko intenzivna, ciklična oziroma aerobna vadba krepi srčno žilni sistem, poskrbi za boljšo kondicijo, dobro prebavo in kakovosten spanec. Visoko intenzivna vadba oziroma vadba za moč z lastno težo ali z bremenom pa je sprožilec procesa obnove in gradnje mišičnega tkiva, kar močno zavira pojav izgube mišične mase, ki je značilna za tretje življenjsko obdobje. Poveča tudi gostoto kosti in zmanjšuje možnost poškodb ter ohranja telo močno in funkcionalno. Ne gre zanemariti tudi vadbe za gibljivost telesa, raztezanje sklepnih amplitud, ki ohranja elastična mehka tkiva in zato posledično zmanjša možnost poškodb ter ohrani telo funkcionalno. Uravnotežena prehrana z malo maščobami in sladkorji ter veliko zelenjave in zadostno

količino beljakovin pa poskrbi, da telo dobi vsa hranila, ki jih potrebuje za obnovo celic in dober imunski sistem. Živila se delijo v beljakovine, ogljikove hidrate in maščobe glede na večji odstotek tistega makrohranila, ki ga vsebujejo. V tretjem življenjskem obdobju naj bi bil vnos beljakovin višji in sicer med 30% in 35% celotnega dnevnega kaloričnega vnosa, saj so le-te nujno potrebne za obnovo celic. Ob vadbi za moč pa se učinkovito borijo proti izgubi mišične mase, kar ohranja telo močno in vitalno. Za gradnjo in obnovo vseh celic telesa (ki so sestavljene iz beljakovin) pa telo potrebuje tudi zadosten spanec, saj se ti procesi dogajajo prav med spanjem. Ob beljakovinah se priporoča zmanjšanje sladkorja in visoko predelanih rafiniranih ogljikovih hidratov, naša prehrana pa bi morala biti bogata tudi z barvitimi sadeži, zelenjavo, zelišči in začimbami ter zmerno količino zdravih maščob, vključno z oljčnim oljem, oreščki, semeni in avokadom. Vsa ta živila pripomorejo k zmanjšanju vnetij in zagotavljajo visoko kakovostne antioksidante za optimizacijo sinteze mišičnih beljakovin ter ohranjajo zdravje obstoječih mišičnih vlaken. Med priporočljivimi dodatki v tretjem življenjskem obdobju, ki dopolnijo ustrezne procese obnove organizma, pa raziskave navajajo vitamine D, C, E in K2, B kompleks, koencim Q10, selen, tokoferol in magnezij.

Sabrina Simonovich

Sabrina Simonovich,
prof. športne vzgoje,
www.sabrinafit.eu

NA POTI DOMOV

VSAK DAN MED
14:00 IN 18:00

NAJBOLJ POSLUŠAN RADIO NA PRIMORSKEM

MANCA

KLARA

